

การประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

Evaluation of The Performance Development of The Potential of Low-carbon
Areas in Tourism Kanchanaburi

อรจิรา ธรรมไชยางกูร

เมธิกา พ่วงแสง

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

Evaluation of The Performance Development of The Potential of Low-carbon
Areas in Tourism Kanchanaburi

อรจิรา ธรรมไชยางกูร

เมธิกา พ่วงแสง

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

เรื่อง: ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำใน
จังหวัดกาญจนบุรี

ผู้วิจัย: อรจิรา ธรรมไชยงกูร และเมธิกา พ่วงแสง
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ปีงบประมาณ 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์ คือ ประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ของโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี และศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยนี้เป็นแบบวิจัยแบบผสมผสาน โดยเชิงปริมาณเลือกใช้กลุ่มตัวอย่างคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 400 คน ใช้เครื่องมือแบบสอบถามปลายปิด ใช้สถิติพรรณนาและอนุกรมในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงกลุ่มกับผู้ให้ข้อมูล จำนวน 28 คน แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการเชิงอุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อยู่ในช่วงอายุ 20-29 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน โดยมีระดับความเห็นต่อโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมในระดับในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านการประเมินผลผลิต ด้านการประเมินกระบวนการ และด้านบริบท ซึ่งพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล ด้านระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่งผลให้มีระดับความเห็นต่อโครงการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี มี 3 ข้อ คือ 1) ควรที่จะพัฒนาระบบตรวจสอบและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงระบบการสื่อสารข้อมูลและป้อนข้อมูลกลับที่ชัดเจน 2) ควรสนับสนุนจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรในชุมชน ในการใช้งานและการพัฒนาเทคโนโลยีลดคาร์บอน และ 3) ควรสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดประชุมร่วมกับชุมชน การสร้างเครือข่ายการสนับสนุน เพื่อให้เกิดการรับรู้และความผูกพันร่วมระหว่างภาครัฐและชุมชน

คำสำคัญ: ศักยภาพ, การท่องเที่ยว, การประเมินผลการดำเนินงาน, การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

Title: Evaluation of The Performance Development of The Potential of Low-carbon Areas in Tourism Kanchanaburi

Author: Onjira Tumchaiyangkul and Maythika Puangsang
Faculty of Liberal Arts, Rajamangala University of Technology
Phra Nakhon
Fiscal Year 2023

ABSTRACT

This study, Evaluation of The Performance Development of The Potential of Low-carbon Areas in Tourism Kanchanaburi aims to evaluate the context, input factors, process, and output of the carbon-low tourism area development project in Kanchanaburi Province and to study ways to improve the project. This research employs a mixed-methods approach. For the quantitative aspect, a sample of 400 Thai tourists visiting Kanchanaburi was selected. Data was collected using closed-ended questionnaires, and analyzed using descriptive and inferential statistics including frequency, percentage, mean, standard deviation, and one-way ANOVA. For the qualitative aspect, group interviews were conducted with 28 informants, divided into 7 groups of 4 people each, including stakeholders in tourism, academics, and experts from government agencies. The data was analyzed using inductive methods.

The findings revealed that most tourists were female, aged 20-29 years, with a bachelor's degree or equivalent, and had a monthly income exceeding 30,000 Baht. Overall, their perception of the carbon-low tourism area development project in Kanchanaburi was high, ranked from highest to lowest in the following order: input factors, output assessment, process evaluation, and context. Personal factors such as educational level and average monthly income significantly affected their perceptions of the project.

Recommendations for developing carbon-low tourism in Kanchanaburi Province are as: 1) develop an effective monitoring and evaluation system, including clear data communication and feedback mechanisms, 2) support and organize training to enhance the skills and knowledge of community personnel in using and developing carbon-reducing technologies, and 3) establish a strong mechanism for stakeholder participation, such as community meetings and support networks, to foster awareness and collaboration between the government and the community.

Keywords: Evaluation of the performance, The potential of low-carbon tourism

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี ได้รับเงินสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ได้รับความร่วมมือจากหลาย ๆ ท่านในด้าน คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และข้อมูลที่สำคัญในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่เสียสละเวลาอันมีค่า ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และให้ ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จนกระทั่งได้เครื่องมือที่มีคุณภาพในการวิจัยในครั้งนี้

คุณค่า และประโยชน์จากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบอุทิศแก่ผู้มีพระคุณทุก ๆ ท่าน และ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของ ประเทศไทยต่อไป

คณะผู้จัดทำ

2566

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่	
1. บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย	3
1.4 วิธีดำเนินการวิจัย	3
1.5 สมมติฐานงานวิจัย	4
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ	4
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงการและการประเมินโครงการ	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโดยรูปแบบจำลองชิป (CIPP)	11
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	31
2.4 ข้อมูลบริบททางการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี	34
2.5 โครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี	35
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	36
3. วิธีการดำเนินการวิจัย	
3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ	40
3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ	43
4. ผลการวิจัย	
4.1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	45
4.2 ผลประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ของโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี	47
4.3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลต่อการประเมิน โครงการรูปแบบชิปปี	52
4.4 บทสรุปการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูล	57

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

5. สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	61
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	62
5.3 ข้อเสนอแนะ	64
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
บทที่ 2	
2.1 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินทั้ง 4 มิติกับประเภทของการตัดสินใจ	18
2.2 ตารางรายการตรวจสอบข้อตกลงตามสัญญาของการประเมิน CIPP	21
2.3 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินผลบริบทของการประเมิน CIPP	22
2.4 ตารางรายการตรวจสอบปัจจัยนำเข้าของการประเมิน CIPP	23
2.5 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินกระบวนการของการประเมิน CIPP	24
2.6 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินผลกระทบของการประเมิน CIPP	25
2.7 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินประสิทธิผลของการประเมิน CIPP	26
2.8 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินความยั่งยืนของการประเมิน CIPP	27
2.9 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินความสามารถในการส่งต่อของการประเมิน CIPP	28
2.10 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินอภิมานของการประเมิน CIPP	29
2.11 ตารางรายการตรวจสอบรายงานสรุปการสังเคราะห์สุดท้ายของการประเมิน CIPP	30
บทที่ 4	
4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	45
4.2 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	46
4.3 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	46
4.4 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	46
4.5 แสดงผลการประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมตามการประเมินตัวแบบ C (Context)	47
4.6 แสดงผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อนตามการประเมินตัวแบบ I (Input Evaluation)	48
4.7 แสดงผลการประเมินกระบวนการ ตามการประเมินตัวแบบ P (Process Evaluation)	49
4.8 แสดงผลการประเมินผลผลิต ตามการประเมินตัวแบบ P (Product Evaluation)	50
4.9 แสดงผลการประเมินพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรีตามแบบประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้	51
4.10 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ต่อการประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้ จำแนกตามเพศ	52

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.11 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ต่อการประเมิน โครงการรูปแบบชิปปี้ จำแนกตามอายุ	53
4.12 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ต่อการประเมิน โครงการรูปแบบชิปปี้ จำแนกตามระดับการศึกษา	54
4.13 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ (post hoc) ของการประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้ จำแนกตามระดับการศึกษา	54
4.14 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ต่อการประเมิน โครงการรูปแบบชิปปี้ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	55
4.15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ (post hoc) ของการประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	56

สารบัญภาพ

ภาพที่
บทที่ 2

หน้า

2.1 รูปแบบของการประเมิน CIPP เพื่อปรับปรุงระบบอย่างมีประสิทธิภาพ

19

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและการตัดสินใจ

20

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในระดับโลกอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุด (World Tourism Organization, 2010) ในระดับประเทศไทยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทั้งระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ซึ่งการท่องเที่ยวเป็น การใช้ต้นทุนทางทรัพยากรทั้งธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ มาท่องเที่ยวในสถานที่นั้น ๆ ทั้งนี้การพัฒนาท่องเที่ยวที่เหมาะสมจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนผ่านการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และการเสริมสร้างเอกลักษณ์ของ ชุมชนเพื่อเป็นความภูมิใจของคนในท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างไม่เหมาะสม อาจนำไปสู่ผลกระทบต่อชุมชน อันได้แก่ การเพิ่มขึ้นของมลพิษ เป็นต้น (อุทัยวรรณ ภูเทศ, 2562) และจากการเพิ่มขึ้นของมลพิษ ทำให้ภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกิดการตระหนักถึงปัญหาที่จะตามมา จึงเริ่มมีการรณรงค์ให้จัดการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่เพื่อช่วยลดปัญหามลพิษ

การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เป็นการท่องเที่ยวที่กำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้ลดการใช้หรือปล่อยก๊าซคาร์บอน และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวก็เป็นส่วนหนึ่งที่เกิดก๊าซคาร์บอนซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน ซึ่งหากพิจารณาคาร์บอนจะพบว่าเริ่มตั้งแต่การก้าวเท้าออกจากบ้านเพื่อไปท่องเที่ยว ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเริ่มตระหนักถึงปัญหา จึงเล็งเห็นการส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในการช่วยลดปริมาณก๊าซคาร์บอน โดยการให้นักท่องเที่ยวอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวให้นาน ๆ ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบลึกซึ้งกับคนในพื้นที่ รวมถึงการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อชดเชยการปล่อยก๊าซคาร์บอน ทั้งการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสามารถทำได้ง่าย ๆ ราคาประหยัดจนถึงการท่องเที่ยวแบบหรูหรา ราคาแพง หรือตามความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ (มนรัตน์ ใจเอื้อ, 2564) การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำก่อให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งในทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม-วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยประโยชน์ด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเป็นการสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวให้นาน ๆ เพื่อลดการเดินทางขณะท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวได้ใช้จ่ายในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น เกิดการกระจายรายได้ให้แก่คนในท้องถิ่น ประโยชน์ด้านสังคม-วัฒนธรรม การที่นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ ระหว่างนักท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวกับคนท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ประโยชน์ในด้านสิ่งแวดล้อม โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ เช่น การปั่นจักรยานเที่ยว การทำกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม ล้วนเป็นกิจกรรมที่ช่วยลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน ซึ่งเป็นผลดีต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

ทั้งนี้การทำงานให้ประสบความสำเร็จ นอกจากมีเป้าหมายและการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดแล้ว กิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญและขาดไม่ได้คือการประเมิน ซึ่งจะทำให้ทราบผลการดำเนินงานว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ควรจะปรับปรุงขั้นตอนของกิจกรรมในขั้นตอนใด หรือควรยุติล้มเลิกโครงการก่อนที่จะทำให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงาน องค์กร และ

ประเทศชาติ นอกจากนั้น ในปัจจุบันเป็นยุคข้อมูลข่าวสารโลกไร้พรมแดนการเปิดเผยข้อมูลการทำงานต่อสาธารณชนเป็นสิ่งที่จำเป็น การประเมินจะช่วยทำให้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา จึงทำให้หน่วยงานองค์กรต่างๆ สามารถปรับปรุงพัฒนางานตนเองให้ก้าวหน้าทันสมัยและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เข้ามาอย่างรวดเร็วได้ (เชาว์ อินเอย, 2553: 1) การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการพิจารณาตัดสินคุณค่า โดยการค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากชุดกิจกรรมที่จัดขึ้น อย่างมีระบบมาประกอบการตัดสินใจ ตีค่าผลการดำเนินการนั้นว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการ (เชาว์ อินเอย, 2553: 4) การประเมินโครงการนั้นมีรูปแบบในการประเมินอย่างหลากหลาย รูปแบบการประเมินถูกกำหนดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ของการประเมินที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับเป้าหมายและสาระที่ผู้ประเมินต้องการการประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เป็นอีกหนึ่งรูปแบบการประเมินที่มุ่งให้ได้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจโดยทำการประเมินครอบคลุม 4 ด้าน คือ 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) รูปแบบการประเมินชิปปี้ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เป็นการประเมินเพื่อวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของโครงการ ทำให้ปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานได้อย่างทันทั่วทั้งที่ นอกจากนี้ยังมีการประเมินสรุปเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ โดยจะให้รายละเอียดของโครงการที่สมบูรณ์เข้าใจง่าย สะดวกในการนำไปใช้ในการประเมินและสามารถช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้เป็นอย่างดี จึงเป็นแบบจำลองที่มีผู้นิยมใช้มาก (สำราญ มีแจ้ง, 2544: 9)

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรีโดยใช้รูปแบบการประเมินชิปปี้ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เพื่อนำผลประเมินไปใช้การพัฒนารูปแบบของโครงการในครั้งต่อไปให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดจนนำข้อมูลที่ได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาศักยภาพให้สอดคล้องกับพื้นที่มากขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ของโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ มีรายละเอียดในการดำเนินงาน ดังนี้

1.3.1. ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) ประชากร ที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ผู้เข้ารับการพัฒนาในโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ในส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึกคือผู้บริหารหน่วยพัฒนา หัวหน้ากลุ่มงาน ผู้รับผิดชอบ และวิทยากรที่ปรึกษาโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

1.3.2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี ครั้งนี้ ผู้วิจัยพิจารณาใช้รูปแบบการประเมินชิปปิงของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) ใน 4 ด้าน โดยมีรายละเอียดการประเมินโครงการโดยใช้ CIPP ดังนี้

1) การประเมินบริบท (Context Evaluation) ได้แก่ การประเมินสภาพโดยทั่วไปของโครงการ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ได้แก่ การประเมินปัจจัยในการดำเนินงานตามโครงการ ความพร้อมของปัจจัยด้านอื่นๆ ได้แก่ ความเพียงพอในด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านอุปกรณ์/สื่อ อาคารสถานที่ที่ใช้ในการพัฒนาและเนื้อหาหลักสูตรที่ใช้ในการพัฒนา

3) การประเมิน กระบวนการ (Process Evaluation) ได้แก่ การประเมินกระบวนการดำเนินงานภายในโครงการ ได้แก่ การวางแผน การจัดกิจกรรม การดำเนินการบรรยาย การติดตามประเมินผล รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ

4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ได้แก่ การประเมินในด้านของผู้เข้ารับการพัฒนาที่เกิดจากการดำเนินโครงการ

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1) การวิจัยเชิงปริมาณ

ศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ผลด้วยสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

2) การวิจัยเชิงคุณภาพ

กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงกลุ่ม (Focus Group) รวม 28 ท่าน แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ประกอบด้วย ประกอบด้วย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ 16 ท่าน รวมไปถึงนักวิชาการ 6 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาครัฐ 6 ท่าน

1.5 สมมติฐานงานวิจัย

ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน (เพศ, อายุ, ระดับการศึกษา, และรายได้) ที่แตกต่างกันส่งผลให้การประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้แตกต่างกัน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบถึงบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ของโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี
2. ทราบแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ เป็นการพยายามลดผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) และก๊าซเรือนกระจกอื่น ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

การประเมินชิปปี้ (CIPP) เป็นรูปแบบการประเมินโครงการของสต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) โดยมีรายละเอียดการประเมินโครง 4 ด้าน ประกอบด้วย การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี ได้ทำการศึกษาตำรา เอกสาร โครงการพัฒนาในอดีต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงการและการประเมินโครงการ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโดยรูปแบบจำลองชิป (CIPP)
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- 2.4 ข้อมูลบริบททางการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี
- 2.5 โครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโครงการและการประเมินโครงการ

2.1.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

รูทแมน (Rutman, 1982, p. 59-60) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง การใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือวิธีการวิจัยเพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและมีความเชื่อถือได้ของโครงการ แล้วพิจารณาตัดสินว่าโครงการนั้นบรรลุถึงวัตถุประสงค์หรือไม่ และด้วยคุณภาพของความสำเร็จนั้นเป็นเช่นใด

รอสซี และฟรีแมน (Rossi & Freeman, 1982, p. 14) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่าหมายถึง แบบแผนในการกำกับควบคุมดำเนินการและการประเมินคุณค่าประโยชน์ของโครงการ

ซัทแมน (Suchman, 1990, p. 93) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึงการใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการ เพื่อการตัดสินใจว่าโครงการดังกล่าวดีหรือไม่ดีอย่างไร หรือเป็นการค้นหาว่าผลของกิจกรรมที่วางไว้ในโครงการ ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ หรือความมุ่งหมายของโครงการหรือไม่

สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1990, p. 159) ให้ความหมายของการประเมินโครงการว่า หมายถึง กระบวนการบรรยาย เก็บรวบรวมข้อมูลกับเป้าหมาย การวางแผน การดำเนินการและผลกระทบ เพื่อนำไปเป็นแนวทางการตัดสินใจ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจสถานการณ์ของโครงการ

การประเมินโครงการจึงหมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณาปัจจัยให้ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้นเพื่อการดำเนินงานต่อไป หรือยุติดำเนินงานโครงการนั้นเสีย หรือนำข้อมูล ปัญหา อุปสรรคที่พบในการประเมินโครงการนำไปใช้เป็นแนวทางดำเนินโครงการที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันต่อไป

2.1.2 ประเภทของการประเมิน

อุทัย บุญประเสริฐ (2543, หน้า 15) แบ่งประเภทของการประเมินโครงการโดยอาศัยวงจรของโครงการ (project life cycle) เป็นเกณฑ์ในการแบ่ง โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) การประเมินก่อนการดำเนินงาน (pre- evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดหมายเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดและเลือกทำโครงการซึ่งมักจะใช้การพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

- ความเหมาะสมของการทำโครงการ ประกอบด้วยการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาและความจำเป็นของการทำโครงการ (need assessment) และการศึกษาความเป็นไปได้ (feasibility) โดยพิจารณาความเป็นไปได้ทางเทคนิควิชาการ ความพร้อมในด้านการบริหารโครงการ ความพร้อมในด้านงบประมาณสนับสนุน เป็นต้น

- การวิเคราะห์ผลตอบแทนของโครงการ (rate of return) ประกอบด้วยการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายและผล (cost/benefit analysis) หรือการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายกับอรรถประโยชน์ (cost/utility analysis) ซึ่งเป็นการพิจารณาว่าการจัดทำโครงการนั้นจะให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุนหรือไม่ซึ่งเป็นการพิจารณาโครงการในแง่เศรษฐกิจสำหรับโครงการทางด้านการศึกษาจะเน้นเรื่องการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายกับประสิทธิผลมากกว่าค่าใช้จ่ายกับผลกำไร เพราะผลตอบแทนของโครงการทางการศึกษานั้นวัดออกมาในรูปของหน่วยเงินตราทำได้ยาก

2) การประเมินในระหว่างการดำเนินการ (implementation evaluation of process evaluation) เป็นการประเมินที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาของการปฏิบัติงานโครงการโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการตรวจสอบว่าการดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้าง อันจะได้แก้ไขทันทั่วทั้งที่ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การประเมินโครงการในระหว่างดำเนินการจึงเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบโครงการนั่นเองที่จะต้องหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการ บางท่านเรียกการประเมินนี้ว่า การประเมินเพื่อการปรับปรุงหรือการประเมินผลย่อย

3) การประเมินหลังการดำเนินงาน (post-evaluation or end project evaluation) เป็นการประเมินที่จัดขึ้นเพื่อการปฏิบัติงานโครงการได้เสร็จสิ้นแล้ว การประเมินในลักษณะนี้จะเป็นการพิจารณาตอบคำถามในเรื่องต่อไปนี้ คือ

- เป็นการตรวจสอบดูว่า การดำเนินงานโครงการสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด

- เป็นการตรวจสอบดูว่า มีผลพลอยได้อย่างอื่นนอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้ในวัตถุประสงค์บ้างหรือไม่ ซึ่งเรียกว่าเป็นผลกระทบของโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2544, หน้า 93-94) ได้แบ่งประเภทของการประเมินโครงการ ดังนี้

1. แบ่งตามจุดหมายของการประเมิน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1.1 การประเมินเพื่อปรับปรุงพัฒนา เรียกว่า การประเมินเพื่อความก้าวหน้า (formative evaluation) เป็นการประเมินขณะโครงการหรือกิจการนั้นกำลังดำเนินอยู่ ซึ่งสามารถนำผลประเมินไปปรับปรุงการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นอย่างทันทั่วทั้งที่

1.2 การประเมินเพื่อการตัดสินผล (summative evaluation) เป็นการประเมินเพื่อบ่งชี้ระดับผลสัมฤทธิ์ของผลงานหรือโครงการ เป็นการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการแล้ว

2. แบ่งตามหลักยึดในการประเมิน แบ่งเป็น 2 ประเภท

2.1 การประเมินที่ยึดเป้าหมายของโครงการหรืองานเป็นเกณฑ์ ซึ่งเรียกว่า goal based evaluation การประเมินตามแนวนี้นำผลการวัดมาเปรียบเทียบกับเป้าหมายเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพของโครงการ

2.2 การประเมินที่เป็นอิสระจากเป้าหมายของโครงการ (goal-free evaluation) การประเมินตามแนวทางนี้ ผู้ประเมินไม่จำเป็นต้องทราบเป้าหมายของโครงการ เป็นการประเมินผลทั้งหมดที่เกิดขึ้นทั้งผลโดยตรงและโดยอ้อมของโครงการ ตลอดจนการประเมินผลกระทบทั้งในทางบวกและทางลบของโครงการ

3. แบ่งตามลำดับเวลาที่ประเมิน โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 3 ระยะ

3.1 การประเมินก่อนนำโครงการไปปฏิบัติ (intrinsic evaluation) โดยเฉพาะการวิเคราะห์ความเหมาะสมของแผนงานโครงการก่อนเสนอขออนุมัติให้ดำเนินการกระบวนการดังกล่าว เรียกว่า การวิเคราะห์โครงการ (project appraisal or analysis)

3.2 การประเมินขณะดำเนินงานหรือโครงการ (on-going evaluation) เพื่อพิจารณาความก้าวหน้าของโครงการ ผลการประเมินในระยะนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการดำเนินงาน

3.3 การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ (pay-off evaluation) เป็นการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดเมื่อสิ้นสุดโครงการ และหลังสิ้นสุดโครงการไประยะหนึ่ง กระบวนการประเมินหลังจากโครงการสิ้นสุดไประยะหนึ่ง เรียกว่า กระบวนการติดตามผล (follow-up study หรือ tracer study)

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปประเภทของการประเมินโครงการจำแนกออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ การประเมินก่อนดำเนินการ (pre-evaluation) การประเมินขณะกำลังดำเนินการ (on-going evaluation) การประเมินเมื่อโครงการแล้วเสร็จ (end-of-project evaluation) และการประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงการ (post-project evaluation)

2.1.3 รูปแบบในการประเมินโครงการ

ในการวิจัยเชิงประเมินโดยทั่วไปมีหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบของสเตค (Stake) สตัฟเฟิลบัม (Stufflebam) ไทเลอร์ (Tyler) โพรวัส (Provous) เป็นต้น ซึ่งแต่ละรูปแบบจะแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมของโครงการที่จะประเมิน ซึ่งนักประเมินจะเป็นผู้เลือก พิจารณารูปแบบตามความต้องการ เพื่อให้ได้ผลการประเมินตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้รูปแบบต่าง ๆ ของผู้ประเมินด้วย ได้มีผู้กล่าวถึงรูปแบบการประเมินโครงการไว้หลายท่าน ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2544, หน้า 34-40) กล่าวถึงรูปแบบการประเมินโครงการแนวทางเดียวกันว่า การประเมินสิ่งใดสิ่งหนึ่งผู้ประเมินจะต้องพิจารณาว่า จะประเมินได้อย่างไรจึงจะทำให้ผลประเมินถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของผู้ที่จะใช้ผลการประเมินซึ่งจะต้องทันเวลาด้วยจากการสังเคราะห์รายงานการประเมินทั้งหลายปรากฏประเมิน 3 รูปแบบ คือ

1) แบบประเมินเชิงสำรวจ แบบประเมินแนวนี้นี้จะเป็นการสำรวจสิ่งต่าง ๆ ที่จะช่วยในการประเมิน เช่น การวิเคราะห์ตัวโครงการเพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของ

โครงการกับกิจกรรมในโครงการ การวิเคราะห์เอกสารเป็นวิธีการหลักที่ใช้ในการประเมินตามแนวการสำรวจ จากความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้อง จุดอ่อนของการใช้รูปแบบการประเมินเชิงสำรวจก็คือ พยายามเก็บข้อมูลเชิงความคิดเห็นให้มีการตรวจสอบซึ่งกันและกัน และพยายามประเมินจากหลักฐานหรือเอกสารที่มีอยู่เป็นสำคัญ

2) แบบประเมินเชิงทดลอง เป็นการประเมินโดยอาศัยแบบการทดลอง ในการวิจัยแบบทดลองที่นิยมใช้กันมากเป็นแบบกลุ่มเดียว เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นโดยเปรียบเทียบผลที่ได้ทดลอง การประเมินรูปแบบนี้มีจุดอ่อนค่อนข้างมาก ซึ่งอาจแก้ไขโดยอาศัยแบบทดลองที่มี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แต่ผลที่เกิดขึ้นก็ยังเป็นที่น่าสงสัยว่าเปรียบเทียบกันได้จริงหรือ ซึ่งต้องระมัดระวังปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยการประเมินด้วยวิธีทดลอง ทำให้ผลการประเมินที่ได้เน้นผลการทดลองมากเกินไป ซึ่งผลการประเมินมีผลกระทบต่อการปรับปรุงกิจกรรมและดำเนินการต่าง ๆ น้อย

3) แบบประเมินตามรูปแบบการประเมิน นักประเมินได้พัฒนารูปแบบการประเมินขึ้น เพราะรูปแบบในการประเมินจะเป็นเครื่องชี้ทิศทางว่าการประเมินจะเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง และในการเลือกรูปแบบประเมิน จะต้องเลือกให้สอดคล้องกับความจำเป็นหรือความต้องการของผู้ใช้ผลประเมิน รูปแบบส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัย กระบวนการและผลผลิต เป็นแก่นในการเสนอรูปแบบ

จำเนียร สุขหลาย และคณะ (2540, หน้า 208) ได้กล่าวรูปแบบการประเมินว่า ในการใช้รูปแบบการประเมินนั้นควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

1) วัตถุประสงค์ของการประเมิน คือการให้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการละเอียดที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ

2) ชนิดของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ต้องออกแบบการประเมินที่แตกต่างกันและควรใช้รูปแบบการประเมินที่มีประสิทธิผลและเป็นรูปแบบทั่ว ๆ ไป

3) ในกรณีที่รูปแบบการประเมินมีความแตกต่างกันในด้านเนื้อหา ควรใช้ขั้นตอนของการติดตามผลดังนี้ คือ การวิเคราะห์ การรวบรวม และการนำเสนอ

4) การตัดสินใจประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ การออกแบบเลือก และปฏิบัติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยข้อมูลจากการประเมิน ดังนั้น จึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักประเมินและตัดสินใจ

5) เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบในการตัดสินใจ การออกแบบประเมินจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์ที่มีความตรงภายใน ความตรงภายนอก ความเที่ยงและความเป็นปรนัย

6) การประเมินทำเป็นกระบวนการต่อเนื่องเป็นวัฏจักรใช้กับโครงการที่เป็นระบบ

นิตา ชูโต (2541, หน้า 28) กล่าวว่า มีผู้เสนอความคิดเกี่ยวกับรูปแบบในการประเมินไว้มากมายหลายรูปแบบแต่ละแบบมีแนวคิด ทฤษฎี เหตุผล และวิธีการประเมิน ที่มีผู้นิยมนำไปใช้เป็นแบบอย่าง (model) ในการประเมินสภาพการณ์ของปัญหาที่จะประเมินต่าง ๆ กันไป เพียงแนวคิดเท่านั้นในเชิงปฏิบัติจะดัดแปลงปรับปรุงแนวคิดและวิธีการ ให้สอดคล้องกับความเหมาะสมและสภาพปัญหาของการประเมินแต่ละโครงการ

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2541, หน้า 66-67) กล่าวถึง รูปแบบของการประเมินโครงการว่าหมายถึง กรอบและแนวคิดที่สำคัญเกี่ยวกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการและวิธีการประเมินผล รูปแบบการประเมินผลโครงการ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1) รูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก กล่าวคือ ในการประเมินโครงการจะยึดถือเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายเป็นสำคัญ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler) และรูปแบบของแฮมมอนด์ (Hammond)

2) รูปแบบที่ยึดหลักเกณฑ์ภายนอกเป็นหลัก เป็นรูปแบบที่ใช้ตัดสินคุณค่า ได้แก่ รูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven) และรูปแบบของสเตค (Stake)

3) รูปแบบการประเมินที่ยึดเกณฑ์ภายในเป็นหลัก ได้แก่ รูปแบบการประเมินโครงการของสมาคมชาวภาคเหนือของอเมริกา

4) รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ เป็นรูปแบบการประเมินโครงการที่ช่วยในการหาข้อมูล เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารในการดำเนินโครงการต่าง ๆ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin) รูปแบบการประเมินของโพรวัส (Provus) และรูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam)

จากรูปแบบการประเมินโครงการดังกล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า รูปแบบการประเมิน (evaluation model) ทั้งหมดนั้นเกิดขึ้นจากการที่นักประเมินต่างพยายามมุ่งที่เสนอสูตรสำเร็จต่าง ๆ ในการดำเนินการประเมินโครงการ เพื่อความสะดวกและสามารถเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม รูปแบบการประเมินจึงเป็นกรอบความคิดหรือแบบแผนที่แสดงให้เห็นถึงขั้นตอนหรือกระบวนการของการประเมินซึ่งอาจมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับข้อตกลงเบื้องต้นของการประเมิน ซึ่งจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวางแผนการประเมิน โดยทั่วไปนิยมแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (decision-oriented evaluation model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล สารสนเทศสำหรับใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น ๆ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ Alkin, Stufflebeam, Hammond และ Welch

2) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจคุณค่า (judgmental evaluation model) เป็นรูปแบบการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูล สารสนเทศสำหรับกำหนดและวินิจฉัยคุณค่าของโครงการนั้น ๆ ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ Scriven, Stake และ Provus

3) รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย (objective-centered evaluation models) เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตรวจสอบผลที่เกิดขึ้นจากโครงการว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด ได้แก่ รูปแบบการประเมินของ Tyler, Cronbach และ Kirkpatrick

สรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินมีหลากหลายรูปแบบซึ่งแต่ละรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมกับโครงการที่จะประเมิน จึงเป็นหน้าที่ของผู้ประเมินในการเลือกรูปแบบในการประเมินให้เหมาะสมกับโครงการ เพื่อให้ได้ผลการประเมินที่มีคุณค่าเชื่อถือได้เหมาะสมต่อการนำไปต่อยอดใช้งาน ซึ่งในการประเมินโครงการคุณธรรมนำความรู้สู่ความดีครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้รูปแบบจำลองชิป (CIPP) ที่เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจคุณค่ามาใช้ในการวิจัย เนื่องจากเป็นรูปแบบการประเมินที่สามารถครอบคลุมในการประเมินโครงการทั้งในทุกด้านหลังโครงการได้สิ้นสุดแล้ว

2.1.4 ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

แอนเดอร์สัน และบอล (Anderson & ball, 1978, p. 14-35 อ้างถึงในรัตนะ บัวสนธิ์, 2540 หน้า 18-19) ได้อธิบายบทบาทและประโยชน์ของการประเมินโครงการในด้านวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ไว้หลายประการ คือ

1) เพื่อช่วยในการตัดสินใจนำโครงการไปใช้ ซึ่งได้แก่ การประเมินว่า โครงการที่จัดทำขึ้นนั้นมีความจำเป็นมากน้อย หรือมีความสมเหตุสมผลหรือไม่ มีความเป็นไปได้หรือคุ้มค่ากับเงินทุนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพียงไร โครงการเป็นที่ต้องการสำหรับกลุ่มเป้าหมายหรือจะได้รับการสนับสนุนแค่ไหน รวมทั้งขนาดและขอบเขตการนำโครงการไปใช้กว้างหรือแคบ เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินเหล่านี้จะช่วยในการนำมาประมวลสรุปตัดสินใจ สำหรับผู้บริหารหรือแหล่งทุนที่จะตัดสินใจอนุมัติการนำโครงการดังกล่าวไปดำเนินการใช้ต่อไป

2) เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการโดยต่อเนื่องต่อไป หรือการขยายโครงการและการรับรองโครงการ ซึ่งได้แก่ การประเมินภายหลังจากโครงการได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้ว (ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้) เป็นการประเมินเพื่อจะรู้ว่าโครงการดังกล่าวยังมีความจำเป็นต้องจัดให้มีอยู่ต่อไปหรือไม่ ผลที่ได้จากการดำเนินโครงการได้รับผลตอบแทนคุ้มค่ากับทุนที่สูญเสียไปมากน้อยเพียงใด และโครงการที่ดำเนินการไปนั้นก่อให้เกิดผลข้างเคียง (side effects) ทั้งทางบวกและทางลบหรือไม่

3) เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเมื่อโครงการ ได้มีการนำไปดำเนินการใช้ระยะหนึ่ง หรือเป็นการประเมินในช่วงการดำเนินโครงการ ทั้งนี้ โดยทำการประเมิน เพื่อที่จะปรับปรุงส่วนต่าง ๆ ของโครงการ อันได้แก่

- วัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อที่จะรู้ว่าวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้นั้น เมื่อมีการดำเนินโครงการไปชั่วขณะหนึ่ง มีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ หรือได้รับการยอมรับสนับสนุนร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

- เนื้อหาของโครงการ เป็นการพิจารณาว่า เนื้อหาสาระหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในโครงการมีความครอบคลุมเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ ลำดับขั้นตอนของกิจกรรมเป็นไปตามลำดับที่จะเอื้อต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงไร นอกจากนั้น ยังพิจารณาอีกว่า เนื้อหาสาระของโครงการดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับภูมิหลัง หรือพื้นเพเดิมของกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการจากโครงการมากน้อยเพียงใด

- วิธีการดำเนินโครงการ โดยพิจารณาว่า โครงการที่กำลังดำเนินการอยู่นั้นมีกลุ่มเป้าหมายร่วมโครงการเป็นจำนวนเท่าไร ครบหรือไม่ครบตามที่กำหนดไว้ โครงการมีผู้ร่วมงานเพียงพอหรือไม่เท่าไร โครงการมีการดำเนินงาน หรือดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างไร กลุ่มเป้าหมายผู้ร่วมโครงการได้รับการเสริมแรง หรือการสร้างแรงจูงใจอย่างไรทำนองนี้ เป็นต้น

- สภาวะแวดล้อมของโครงการ หมายถึง การพิจารณาเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองหรือทางการบริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการว่า ให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการหรือไม่อย่างไร สัมพันธภาพระหว่างผู้ร่วมงานในโครงการมีลักษณะเช่นไร ขัดแย้งกันหรือไม่เป็นอุปสรรคต่อการที่จะดำเนินการต่อไปเพียงใด ทรัพยากรสนับสนุนอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินโครงการมีเพียงพอมากน้อยเพียงใด ตลอดจนกระทั้งการยอมรับหรือให้การสนับสนุนและการต่อต้านของสาธารณะที่มีต่อโครงการเป็นไปในทิศทางใดเหล่านี้ เป็นต้น

- เพื่อที่จะได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ความสนับสนุนโครงการจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ การพิจารณาความสนับสนุนโครงการสาธารณชน การเมือง แหล่งเงินทุน รวมทั้งนักวิชาชีพอื่น ๆ โดยต้องการรู้ว่า แหล่งดังกล่าวมีแหล่งใดบ้างให้การสนับสนุนโครงการอย่างแท้จริง เมื่อมีการดำเนินโครงการอยู่ในขณะนั้น

- เพื่อที่จะได้รับข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการขัดขวางต่อต้านโครงการจากแหล่งต่าง ๆ ในทางตรงกันข้ามกับวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการในข้อที่สี่ นอกจากเราจะต้องการรู้ถึงแหล่งที่ให้การสนับสนุนโครงการแล้ว ในการดำเนินโครงการใด ๆ ก็ตาม บางครั้งโครงการดังกล่าวนั้นก็ได้รับการขัดขวางต่อต้าน ทำให้การดำเนินโครงการไม่อาจเป็นไปได้อย่างสะดวกและวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ว่าจะไม่ได้รับการตอบสนอง ดังนั้น การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพิจารณาว่า แหล่งใดบ้างที่ขัดขวางโครงการจึงเป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อจะได้หาทางแก้ไขปรับปรุงให้ดำเนินโครงการให้มีความเป็นไปได้อย่างสะดวกต่อไป

- เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในกระบวนการพื้นฐานต่าง ๆ ซึ่งหมายถึง การได้รับความรู้ความเข้าใจพื้นฐานอื่นที่นอกเหนือจากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการที่ทำการประเมิน แต่ทว่ามีส่วนต่อโครงการ ได้แก่ พื้นฐานด้านการศึกษา ด้านจิตวิทยา ด้านสังคมวิทยา และด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

สมคิด พรหมจรรย์ (2542, หน้า 30) ได้สรุปประโยชน์ของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

1) ช่วยให้ข้อมูลและสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการ ตลอดจนตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

2) ช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการมีความชัดเจน

3) ช่วยในการจัดหาข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ

4) ช่วยให้ข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จ และความล้มเหลวของโครงการเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่าจะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปหรือไม่ จะยกเลิกหรือขยายการดำเนินโครงการต่อไป

5) ช่วยให้ข้อมูลที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการดำเนินโครงการว่าเป็นอย่างไร

6) เป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติโครงการ เพราะการประเมินโครงการด้วยตนเอง จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานได้ทราบผลการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย และนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ดังนั้นประโยชน์ของการประเมินโครงการจึงเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ทราบถึงข้อมูลการดำเนินงานตามโครงการทั้งด้านความสำเร็จ ด้านอุปสรรคการดำเนินงาน และเพื่อช่วยการตัดสินใจที่ดำเนินการต่อไปมากยิ่งขึ้น

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโดยรูปแบบจำลองชิป (CIPP)

2.2.1 ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบจำลอง CIPP

สตฟเฟิลบีม (อ้างอิงถึงใน, Worthen and Sander, 1993) ได้เสนอแบบจำลองการประเมินผลที่เรียกว่า CIPP Model ซึ่งเป็นแบบจำลองที่เน้นกิจกรรมการประเมินควบคู่ไปกับการ

บริหารงาน โดยประกอบด้วยการประเมิน 4 ประเภท และมีลักษณะสอดคล้องกับโครงสร้างของระบบงานโดยทั่วไป คือ

1) การประเมินผลที่เกี่ยวกับบริบท (context evaluation) เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน เหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร หรือ นโยบายหน่วยเหนือหรือไม่ เป็นโครงการที่มีความเป็นไปได้ในแง่ของโอกาสที่จะได้รับการสนับสนุนจากองค์กรต่าง ๆ หรือไม่ เป็นต้น โดยการประเมินบริบทสถานะแวดล้อมจะช่วยให้การตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่อง โครงการควรจะทำในบริบทสภาพแวดล้อมใด ต้องการจะบรรลุเป้าหมายอะไร หรือต้องการบรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะอะไร เป็นต้น

2) การประเมินผลที่เกี่ยวกับตัวป้อน (input evaluation) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ เวลา รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการดำเนินงาน เป็นต้น โดยการประเมินผลแบบนี้จะทำให้ได้โดยใช้ เอกสารหรืองานวิจัยที่มีผู้ทำไว้แล้ว หรือ ใช้วิธีการวิจัยนำร่องเชิงทดลอง (pilot experimental project) ตลอดจนอาจให้ผู้เชี่ยวชาญ มาทำงานให้ อย่างไรก็ตาม การประเมินผลนี้จะต้องสำรวจสิ่งที่มีอยู่เดิมก่อนว่ามีอะไรบ้าง และตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการใด ใช้แผนการดำเนินงานแบบไหน และต้องใช้ทรัพยากรจากภายนอกหรือไม่

3) การประเมินผลที่เกี่ยวกับกระบวนการ (process evaluation) เป็นการประเมินระหว่างการทำงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการ โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน การประเมินกระบวนการนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการค้นหาจุดเด่น หรือจุดแข็ง (strengths) และจุดด้อย (weakness) ของนโยบาย/แผนงาน/โครงการ มักจะไม่สามารถศึกษาได้ภายหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว การประเมินกระบวนการจะมีบทบาทสำคัญในเรื่องการให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นระยะ ๆ เพื่อการตรวจสอบการดำเนินของโครงการโดยทั่วไป การประเมินกระบวนการมีจุดมุ่งหมาย คือ

- เพื่อการหาข้อบกพร่องของโครงการ ในระหว่างที่มีการปฏิบัติการ หรือการดำเนินงานตามแผนนั้น

- เพื่อหาข้อมูลต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของโครงการ

- เพื่อการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการดำเนินงานของโครงการ

4) การประเมินผลที่เกี่ยวกับผลผลิต (product evaluation) วัตถุประสงค์ของการประเมินประเภทนี้ ก็เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์จากโครงการกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของภารกิจหรือไม่ การประเมินผลประเภทนี้ อาจอาศัยการเปรียบเทียบผลผลิตกับเกณฑ์มาตรฐาน (absolute หรือ relative standards) ที่กำหนดไว้ หรืออาจอาศัยข้อมูลที่ได้รับจากการรายงานการประเมินผลทั้ง 3 ประเภทข้างต้น อย่างไรก็ตามในการทำประเมินผลการบริหารงานเชิงระบบ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างาน ครู ตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จะต้องคำนึงถึงภารกิจบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นสำคัญ จะทำให้เกิดความสอดคล้องไม่ซ้ำซ้อนของเนื้อหาในการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขต่อไป การ

พัฒนาปรับปรุงแก้ไข (modification) นับว่าเป็นส่วนสำคัญในการบริหารงานเชิงระบบ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนควรตระหนักถึงเรื่องเหล่านี้ ซึ่งจะทำให้ขั้นตอนการทำงานมีความสมบูรณ์และครบวงจรเป็นส่วนสัมพันธ์ในการพัฒนางาน หรือปรับปรุง แก้ไขงานอย่างแท้จริง เพราะเป็นการนำเอาการประเมินมาวิเคราะห์ อาจมีบางสิ่งบางอย่างที่ยังไม่เป็นที่พึงพอใจ หรือยังไม่บรรลุจุดประสงค์ จึงต้องพิจารณา กำหนดแนวทางแก้ไขและพัฒนาต่อไป การพัฒนาปรับปรุง แก้ไขเป็นขั้นตอนหรือวิธีการตรวจสอบข้อขัดแย้งระหว่างวัตถุประสงค์กับผลที่ได้จากการประเมินว่าจะพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไขในส่วนใดของระบบหรือต้องปรับปรุงแก้ไขทั้งระบบ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2536, หน้า 94) กล่าวว่า รูปแบบจำลองชิป (CIPP Model) ว่าเป็นรูปแบบที่การประเมินสำหรับการประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และผลผลิต เพื่อช่วยผู้บริหารในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกเป้าหมาย จุดมุ่งหมายของโครงการ การดำเนินงาน การกำหนดยุทธวิธี แผนงานและการดำเนินงาน การปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ แผนงานการดำเนินงานให้เหมาะสม และการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลง คง-ขยาย ยุบ-เลิกโครงการ สดฟิเลบิมและคณะได้เสนอว่า นักประเมินจะต้องออกแบบการประเมินให้สอดคล้องกับสภาพการตัดสินใจของผู้บริหาร โดยการระบุประเภท ระดับ และคาดคะเนสถานการณ์ของการตัดสินใจที่จะเกิดขึ้น กำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจแต่ละสถานการณ์และวางแนวทางการประเมิน จากนั้นจึงเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ วิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผล

จำเนียร สุขหลาย และคณะ (2540, หน้า 207) กล่าวว่า แบบจำลองชิปจะประเมินในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 1) การประเมินสภาพแวดล้อม (context evaluation) ซึ่งจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ (planning decisions)
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (input evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ (structuring decisions)
- 3) การประเมินกระบวนการโครงการ (process evaluation) เป็นการตัดสินใจด้านการประยุกต์เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการไปปฏิบัติ (implementing decisions)
- 4) การประเมินผลผลิต (product evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูแลสำเร็จของโครงการหรือทบทวนโครงการ (recycling decisions)

สมคิด พรหมจ้อย (2542, หน้า 55-58) กล่าวว่า การประเมินโดยใช้แบบจำลองชิป (CIPP Model) เป็นการประเมินที่เป็นกระบวนการต่อเนื่อง โดยมีจุดเน้นที่สำคัญคือ ใช้ควบคู่กับการบริหารโครงการ เพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ซึ่งแนวทางการประเมินในด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังนี้

- 1) การประเมินสภาพแวดล้อม (context evaluation) เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (input evaluation) เป็นการประเมินเพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยดูว่าปัจจัยที่ใช้จะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่
- 3) การประเมินกระบวนการโครงการ (process evaluation) เป็นการประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ เพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องของการดำเนินงานตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้และเป็นการรายงานผลการปฏิบัติการของโครงการนั้นด้วย

4) การประเมินผลผลิต (product evaluation) เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามที่คาดหวังหรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากรายงานผลที่ได้จากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการร่วมด้วย

นงนภัส บุญเหลือ (2553) มองว่าแบบจำลอง CIPP เป็นรูปแบบที่สามารถประเมินได้ทั้งระบบและต่อเนื่อง เพราะเป็นการประเมินตั้งแต่บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต รูปแบบนี้จึงสามารถให้ข้อมูลค่อนข้างละเอียด และมีการใช้แพร่หลายทั้งในการประเมินโครงการและการพัฒนาหลักสูตรในปัจจุบัน

สมชาย คงเมือง และคณะ (2544) เป็นการประเมินแนวตัดสินใจ ซึ่งเน้นความสำคัญของการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษา ประเมินผล กับการตัดสินใจ ซึ่งเน้นความสำคัญของการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษา ประเมินผล กับการตัดสินใจของนักบริหาร การวิจัยประเมินผลแนวนี้นี้ให้ความสนใจต่อการจัดโครงสร้างในลักษณะที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการตัดสินใจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจของนักบริหาร

พชนี สมพงษ์ (2555) เป็นกระบวนการให้ได้มาซึ่งสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจ โดยการแบ่งการประเมินออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) การประเมินสภาวะแวดล้อม 2) การประเมินตัวป้อนเข้า 3) การประเมินกระบวนการ และ 4) การประเมินผลที่เกิดขึ้น

รัตน์ บัวสนธ์ (2556) ได้กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน CIPP เป็นการนำตัวอักษรตัวแรกของมิติการประเมิน 4 ด้านมาประกอบกัน ได้แก่ การประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ซึ่ง Daniel L. Stufflebeam ได้พัฒนาขึ้นโดยมีพื้นฐานมาจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์จากการประเมินโครงการทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกาตั้งแต่กลางปี 1960 โดยต้องการที่จะแก้ไขข้อผิดพลาด หรือข้อจำกัดของรูปแบบการประเมินแบบดั้งเดิม อาทิ การออกแบบ การทดลอง การประเมินอิงวัตถุประสงค์ และการทดสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2544, หน้า 166) กล่าวว่า การประเมินตามแบบจำลองซีบี (CIPP Model) สามารถแบ่งเป็น 4 ประเภท และเพื่อสอดคล้องกับการพัฒนาโครงการ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ

1) การประเมินก่อนเริ่มโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินเพื่อวางแผนโครงการ ซึ่งเป็นการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการของโครงการ โดยเขียนในรูปเอกสารโครงการในแบบซีบี โมเดล การประเมินก่อนเริ่มโครงการ ประกอบด้วย

- การประเมินสภาพแวดล้อมหรือการประเมินบริบท อันเป็นการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อกำหนดโครงการ การประเมินบริบทเป็นการประเมินสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ตลอดจนปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ อันนำไปสู่ทิศทางและวัตถุประสงค์ของโครงการ

- การประเมินปัจจัยหรือทรัพยากร เป็นการตรวจสอบความพร้อมด้านทรัพยากร ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ตลอดจนระบบบริหารจัดการ เพื่อวิเคราะห์และกำหนดทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด อีกทั้งมีความเป็นไปได้ทางด้านทรัพยากร

2) การประเมินขณะดำเนินโครงการซึ่งเป็นแบบซีบีโมเดล คือ การประเมินกระบวนการ การประเมินกระบวนการเป็นการประเมินการดำเนินงานเมื่อนำโครงการที่วางไว้ไปปฏิบัติ ทั้งนี้เพื่อศึกษาจุดแข็งและจุดอ่อน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการ อะไร

เป็นมูลเหตุที่ทำให้สามารถหรือไม่สามารถดำเนินโครงการได้อย่างทันท่วงที การประเมินในขั้นนี้ จึงมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการ (formative evaluation) ด้วยการจัดระบบการกำกับงาน (monitoring system) เพื่อติดตามความก้าวหน้าและเร่งรัดการดำเนินโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ภายในทรัพยากรและเวลาที่กำหนด

3) การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินผลผลิตโครงการ เป็นการประเมินที่มุ่งตอบคำถามว่าโครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตของโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ผลการดำเนินงานโครงการคุ้มค่าเพียงใด การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ประเมินทันทีที่สิ้นสุดโครงการ ซึ่งเป็นผลลัพธ์และการประเมินผลกระทบของโครงการทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งนิยมทำการประเมินด้วยเทคนิคการติดตามผลการประเมิน หลังสิ้นสุดโครงการจะให้สารสนเทศเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการว่าควรจะดำเนินการต่อไปอย่างไร ควรจะมรการปรับขยายแล้วดำเนินการต่อไปอีกระยะหนึ่งหรือควรจะสิ้นสุดโครงการไปตามเวลาที่กำหนดไว้

การประเมินตามแนวความคิดนี้จะต้องทำการประเมินเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน เพื่อก่อให้เกิดความสอดคล้อง และผู้ประเมินจะต้องเสนอแนวทางเลือกหลาย ๆ วิธี เพื่อเป็นการสะดวกแก่ผู้ที่มีหน้าที่ตัดสินใจ รูปแบบของการประเมินโครงการโดยทั่วไป จะวางให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และการดำเนินงานของโครงการนั้น ในกรณีที่มีการประเมินโครงการมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้า เพื่อบ่งชี้จุดเด่นและจุดด้อย ซึ่งจะนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแผนการได้ทันท่วงทีและมีการประเมินรวมสรุป หลังโครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ของโครงการแบบจำลองที่เหมาะสมจะใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินผลดังกล่าว คือ แบบจำลองชิป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ, 2544, หน้า 66)

สรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินแบบจำลองชิป (CIPP Model) เป็นรูปแบบที่สามารถประเมินได้ครอบคลุมองค์ประกอบทั้งระบบอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นการประเมินตั้งแต่บริบทและสภาพแวดล้อม (context) ปัจจัยนำเข้า (input) กระบวนการ (process) และผลผลิต (product) รูปแบบนี้จึงสามารถให้ข้อมูลค่อนข้างละเอียดแก่ผู้บริหารในการประเมินโครงการต่าง ๆ ที่ให้ผู้บริหารสามารถตรวจสอบหาข้อบกพร่องในการดำเนินได้ทุกขั้นตอน และแก้ไขได้ทันเวลา ผลจากการประเมินโครงการใช้รูปแบบจำลองชิป (CIPP Model) จะช่วยในการตัดสินใจทำการเปลี่ยนแปลงหรือดำเนินโครงการต่อไป จึงทำให้รูปแบบนี้เป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

2.2.2 รูปแบบ และวิธีการประเมินของรูปแบบจำลอง CIPP

Daniel L. Stufflebeam (1971) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินในรูปแบบ CIPP ถือเป็นการประเมินที่ดีเยี่ยมสำหรับการพัฒนาระบบการตัดสินใจ รวมทั้งความต้องการความรับผิดชอบ ซึ่งรูปแบบการประเมินแบบ CIPP ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

- ขั้นตอนการประเมินซึ่งประเมินในขณะที่ทำกิจกรรม หรือดำเนินงานอยู่
- วิธีการและรูปแบบของเนื้อหาของการประเมินผล ขั้นตอนการป้อนข้อมูล

รูปแบบการประเมิน CIPP ปรากฏขึ้นเป็นลายลักษณ์ชัดเจนในหนังสือชื่อ Educational Evaluation and Decision Making ซึ่งตีพิมพ์ในปี 1971 และปรับปรุงอีกครั้งในปี 2007 ในหนังสือ Evaluation Theory Models and Applications โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) “C” (Context Evaluation) การประเมินบริบท หรือการประเมินสภาวะแวดล้อมของโครงการ

เป็นการประเมิน ก่อนเริ่มโครงการ เพื่อประเมินความต้องการจำเป็น (Need) ปัญหา (Problem) คุณสมบัติที่มีค่า (Assets) และโอกาส (Opportunities) ที่จะเกิดขึ้นภายใต้เงื่อนไขแวดล้อมหนึ่ง เพื่อตรวจสอบว่าวัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจน หรือไม่สอดคล้องกับปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริง หรือไม่มีแรงต้านแรงเสริมใดๆหรือไม่ นอกจากนี้ยังช่วยในการวินิจฉัยปัญหาเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้เหมาะสม เช่น การประเมินบริบทในสถานศึกษา อาจเริ่มจากผู้บริหารกำหนดนโยบายให้มีการสำรวจความต้องการจำเป็นหรือปัญหาในการเรียนการสอนของแต่ละกลุ่มสาระวิชา เพื่อให้แต่ละกลุ่มสาระวิชาได้แก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนมากขึ้น

2) “I” (Input Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า

เป็นการประเมินเพื่อใช้ข้อมูลตัดสินใจปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการว่าเหมาะสมหรือไม่ โดยดูว่าปัจจัยที่ใช้จะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดหมายของโครงการหรือไม่ ทำให้เกิดแผนงานที่ปฏิบัติได้จริงและใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม เกิดความคุ้มค่าของทรัพยากรที่ลงทุนไป องค์ประกอบต่างๆของโครงการทั้งด้านเวลา การกำหนดผู้รับผิดชอบ กิจกรรมต่างๆจะได้รับการปรับให้เหมาะสม สอดคล้องกับผลที่ต้องการได้จากโครงการ ซึ่งกิจกรรมการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการที่ร่างไว้ โดยพิจารณาถึงเวลา ปัจจัยหรือทรัพยากรที่มีอยู่ และปัจจัยหรือทรัพยากรที่ต้องการ ความซับซ้อนของวิธีการประเมินหรือเครื่องมือการประเมิน ขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงการนั้นๆ ซึ่งการประเมินปัจจัยเบื้องต้น คือการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกแผนการจัดโครงการที่เหมาะสมที่สุด (Structuring Planning) เช่น การประเมินความสามารถพื้นฐานก่อนเข้ารับการอบรม โดยการใช้แบบสอบถามหรือแบบทดสอบ เพื่อเตรียมความพร้อมด้านวิทยากร กิจกรรมการเรียน หรือเนื้อหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาผู้เข้ารับการอบรมมากขึ้น

3) “P” (Process Evaluation) การประเมินกระบวนการ

การตรวจสอบการนำแผนงานหรือโครงการไปใช้หรือตรวจสอบการดำเนินงานการใช้แผนงาน โครงการ ซึ่งเป็นการประเมินขณะทำงานหรือประเมินความก้าวหน้าของโครงการ เพื่อจะสื่อสารสนเทศในการตัดสินใจปรับปรุงการดำเนินโครงการ ซึ่งในการประเมินกระบวนการนั้น ควรทำการเปรียบเทียบระหว่างกิจกรรมและค่าใช้จ่ายจริง กับกิจกรรมในแผนงานที่กำหนดว่ามีความแตกต่างกัน รวมถึงบรรยายให้เห็นปัญหาต่างๆในการนำโครงการไปใช้ สำหรับวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินกระบวนการนั้น นักประเมินควรใช้วิธีการที่ไม่ก่อให้เกิดการรบกวน แก่ผู้ปฏิบัติงานให้มากที่สุดและต้องสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ผู้ปฏิบัติงานในโครงการ สารสนเทศที่ได้ช่วยในการตัดสินใจนำโครงการที่วางไว้ไปปฏิบัติ (Implementing Decision) พร้อมกับปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม เช่น การตรวจเยี่ยมสังเกตการณ์ การเข้าร่วมประชุม การสัมภาษณ์บุคคลหลัก การทบทวนเอกสาร หลังจากนั้นนักประเมินต้องจัดทำรายงานสรุปเกี่ยวกับข้อค้นพบและประเด็นสังเกตได้ โดยแสดงให้เห็นถึงปัญหาต่างๆของกระบวนการอย่างชัดเจน สารสนเทศที่ได้ช่วยในการตัดสินใจนำโครงการที่วางไว้ไปปฏิบัติ (Implementing Decision) พร้อมกับปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานอย่างเหมาะสม

4) “P” (Product Evaluation) การประเมินผลผลิต

เป็นการประเมินเพื่อดูว่าผลที่เกิดขึ้นเมื่อสิ้นสุดโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือตามที่คาดหวังไว้หรือไม่ โดยอาศัยข้อมูลจากการรายงานผลที่ได้จากการประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยเบื้องต้น และกระบวนการร่วมด้วย ซึ่งการประเมินผลแบ่งเป็น 2 แบบคือ การประเมินที่ทำทันทีหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ เรียกว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นทันที (output) เช่น ความรู้ที่ได้ ความคิดเห็นต่อโครงการ ผลการดำเนินงานตามโครงการ บางโครงการอาจมีการประเมินผลระยะยาว เรียกว่า ผลลัพธ์ระยะยาว (impact) สารสนเทศที่ได้จากการประเมินจากการประเมินผลลัพธ์จะช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ โดยเฉพาะผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้ว่า โครงการใดควรทำต่อไป ควรเลิกทำ หรือนำมาปรับปรุงใหม่

เนื่องจากโมเดล CIPP เป็นการเสนอสารสนเทศเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ ซึ่งแต่ละมิติของรูปแบบการประเมิน จะมีประเภทของการตัดสินใจที่แตกต่างกัน ทำให้มีผลที่ได้จากการตัดสินใจที่ต่างกันด้วย Stufflebeam ได้นำเสนอประเภทของการตัดสินใจเป็น 4 ด้านคือ การตัดสินใจเพื่อการวางแผนโครงการ (Planning Decisions) การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decisions) การตัดสินใจเพื่อการดำเนินงานโครงการ (Implementation Decisions) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decisions) ดังตารางต่อไปนี้

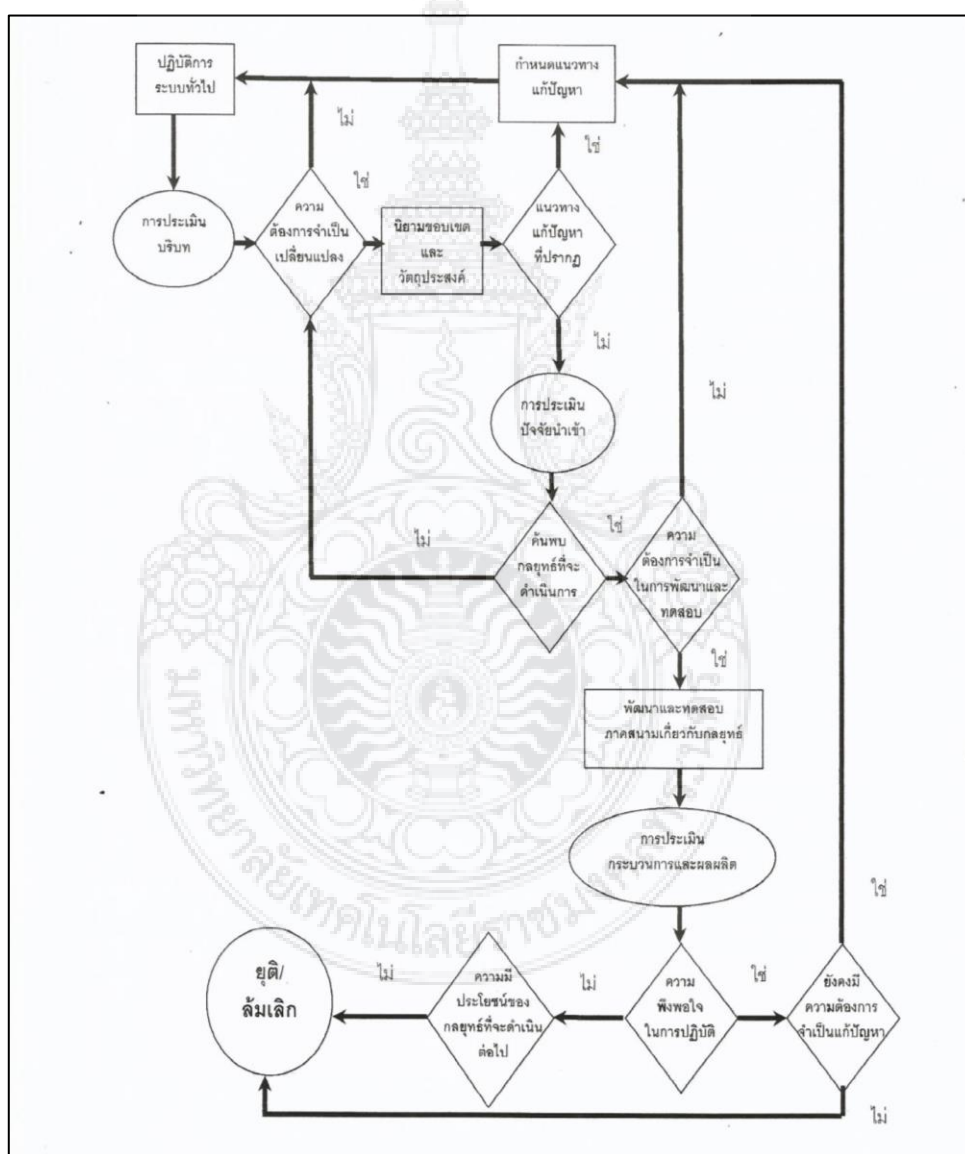
ตารางที่ 2.1 ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินทั้ง 4 มิติกับประเภทของการตัดสินใจ

รูปแบบการประเมิน	ลักษณะของการประเมิน	คำถามเชิงประเมิน	ประเภทของการตัดสินใจ	ผลที่ได้จากการตัดสินใจ
C การประเมินบริบท (Context Evaluation)	- ประเมินเกี่ยวกับนโยบาย เป้าหมาย สภาพเศรษฐกิจ และสังคม ปัญหาและความต้องการจำเป็นของหน่วยงาน - สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ	What should we do? - เรามีความจำเป็นต้องจัดทำโครงการอะไร - เป็นโครงการที่สนองความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่ - วัตถุประสงค์ของโครงการชัดเจนเหมาะสมหรือไม่	ตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ (Planning Decisions)	- เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของแผนที่สอดคล้องกับการแก้ปัญหาหรือความต้องการจำเป็น - ร่างโครงการที่ประกอบด้วย องค์ประกอบต่างๆของโครงการ
I การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)	- ประเมินความพร้อมของทรัพยากรต่างๆก่อนเริ่มโครงการว่ามีทรัพยากรพร้อมที่จะดำเนินโครงการหรือไม่ - ประเมินวิธีการที่เหมาะสมในการบรรลุเป้าหมาย - สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการใช้ทรัพยากร	How should we do? - ภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่ควรดำเนินโครงการอย่างไร - ปัจจัยที่กำหนดไว้ในโครงการเหมาะสมพอเพียงหรือไม่ - เราควรมีแผนปฏิบัติการอย่างไร - กิจกรรม ยุทธวิธีทางเลือกที่กำหนดไว้มีความเป็นไปได้หรือเหมาะสมเพียงใด	ตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อเลือกแผนการจัดโครงการที่เหมาะสมที่สุด (Structuring Planning)	- โครงการที่มีการปรับปรุงองค์ประกอบต่างๆตามผลการประเมินด้านปัจจัยและความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่ และทรัพยากรที่ต้องการ
P การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	- ประเมินการดำเนินงานหรือประเมินความก้าวหน้าของโครงการ - สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงดำเนินโครงการ	Are we doing it as planned? - การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนหรือไม่ - กิจกรรมใดทำได้หรือทำไม่ได้เพราะเหตุใด - เกิดปัญหา อุปสรรคอย่างไร	ตัดสินใจนำโครงการที่วางไว้ไปปฏิบัติพร้อมกับปรับปรุงโครงการถ้าจำเป็น (Implementation Decision)	- แผนการกำกับติดตามงาน - ตัวบ่งชี้ความก้าวหน้าของโครงการและกิจกรรมการประเมินการดำเนินงานโครงการ - แผนการรายงานผลการดำเนินงานและการประเมินการใช้ผลเพื่อปรับปรุงพัฒนากิจกรรมในโครงการ
P การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)	- ประเมินหลังจากดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว เป็นการประเมินผลลัพธ์ของโครงการ - สารสนเทศที่ได้นำมาใช้ในการตัดสินใจว่าควรคงไว้ ปรับขยายหรือล้มเลิกโครงการ	Did it work? - ผลของโครงการบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ - เราควรยุติโครงการหรือปรับเปลี่ยนการดำเนินโครงการต่อไปอย่างไร	ตัดสินใจปรับปรุง ปรับขยายหรือล้มเลิกโครงการ (Recycling Decisions)	- ผลการประเมินผลที่ได้จากโครงการตามตัวชี้วัดที่กำหนด - รายงานผลการดำเนินงานโครงการ - แผนการประเมินผลที่คาดว่าจะได้รับและผลกระทบอื่นๆ

ที่มา: Stufflebeam, 2000; กาญจนา วัฒนสุนทร, 2551, น. 81-82; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2558

2.2.3 บทบาทการประเมินของรูปแบบจำลอง CIPP

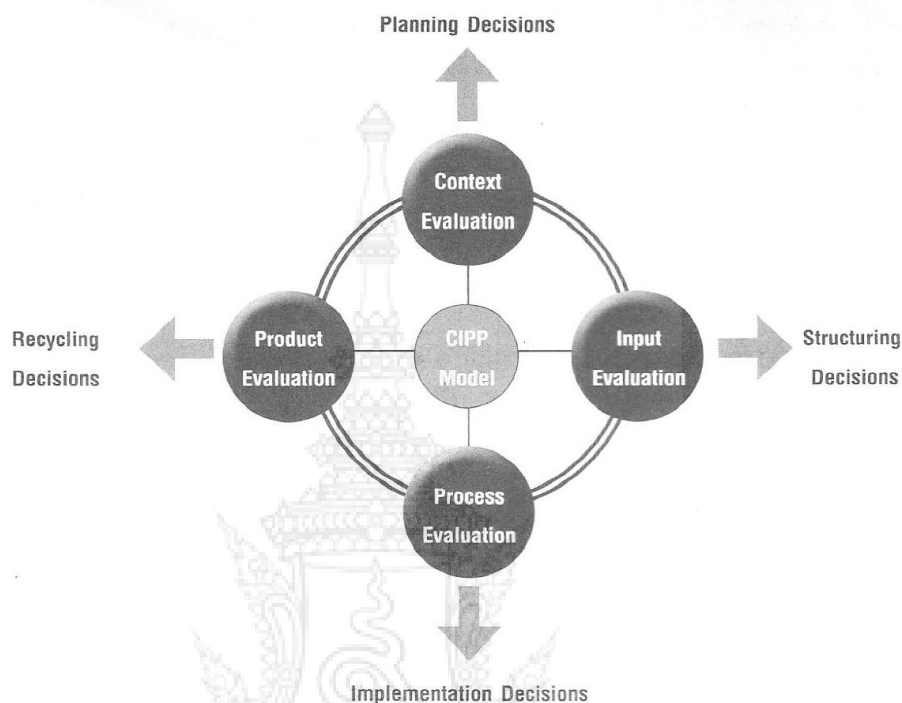
รูปแบบการประเมิน CIPP เพื่อปรับปรุงระบบอย่างมีประสิทธิภาพของ Stufflebeam (2000) เป็นวิธีการประเมินเชิงระบบเพื่อช่วยให้การพัฒนาสิ่งที่ได้รับการประเมิน จากภาพจะเป็นได้ว่าการประเมินทั้ง 4 มิติ อาทิ การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิตแล้วแต่ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจทั้งสิ้น โดยเริ่มจากการประเมินบริบทที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์ การประเมินปัจจัยนำเข้าที่ต้องตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อเลือกแผนการจัดโครงการที่เหมาะสมที่สุด การประเมินกระบวนการต้องตัดสินใจนำโครงการไปปฏิบัติ และการประเมินผลผลิตต้องตัดสินใจปรับปรุง ขยาย หรือแม้กระทั่งการล้มเลิกโครงการดังกล่าว ซึ่งกระบวนการทุกอย่างมีความเกี่ยวข้องกันและดำเนินการอย่างเป็นระบบ

ภาพที่ 2.1 รูปแบบของการประเมิน CIPP เพื่อปรับปรุงระบบอย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้ประเมินต้องทำการประเมินใน 4 รูปแบบเพื่อให้ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ ได้แก่ การประเมินบริบทเพื่อเสนอสารสนเทศให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนโครงการ (Planning

decisions) การประเมินปัจจัยนำเข้าเพื่อเสนอสารสนเทศให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับการวางโครงสร้างของโครงการ(Structuring decisions) การประเมินกระบวนการเพื่อเสนอสารสนเทศให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับการปรับปรุงการดำเนินงาน (Implementation decisions) และการประเมินผลผลิตเพื่อเสนอสารสนเทศให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับการยุติหรือดำเนินโครงการต่อ (Recycling decisions) ดังภาพ

ภาพที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินและการตัดสินใจ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2558, น. 5)

ดังนั้นการประเมิน CIPP Model จึงมีบทบาทของการประเมินในเชิงการประเมินความก้าวหน้า (Formative evaluation) และการประเมินผลสรุป (summative evaluation) ดังนี้

1. บทบาทของการประเมินความก้าวหน้า: การใช้ข้อมูลของ CIPP เป็นแนวทางชี้แนะ (Guidance) ช่วยในการตัดสินใจ พัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน ในขณะที่โครงการกำลังดำเนินอยู่ เพื่อคุณภาพของโครงการ

2. บทบาทของการประเมินผลสรุป: การใช้ข้อมูลของ CIPP ในการตัดสินใจคุณภาพ ความคุ้มค่าและความสำคัญของโครงการ เมื่อโครงการสิ้นสุดลงแล้ว จุดเด่นของการประเมินแบบ CIPP คือ มีทั้งการประเมินในช่วงระหว่างดำเนินการ และประเมินเมื่อโครงการสิ้นสุดลง

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการโดยใช้รูปแบบซีบีไอโมเดล เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูล เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเลือกทางเลือกต่างๆ ได้อย่างถูกต้อง โดยมีการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลลัพธ์ โดยการประเมินบริบทกระทำก่อนเริ่มโครงการ เพื่อนำข้อมูลมากำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นประเมินก่อนนำโครงการไปปฏิบัติเพื่อนำข้อมูลไปใช้ออกแบบกิจกรรม ในขั้นกระบวนการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของโครงการ การประเมินกระบวนการกระทำในระหว่างดำเนินการเพื่อเป็นการประเมิน หาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการเพื่อทำการแก้ไขให้สอดคล้องกับข้อบกพร่องรวบรวมข้อมูลประกอบการตัดสินใจที่จะสั่งการเพื่อการพัฒนา

งานต่างๆ และบันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นไว้เป็นหลักฐานส่วนการประเมินผลผลิต เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดขึ้น จากการทำโครงการกับเกณฑ์มาตรฐาน หรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้แต่ต้น

2.2.4 รายการตรวจสอบการใช้รูปแบบจำลอง CIPP

ในการประเมินตามรายการตรวจสอบของแบบจำลอง CIPP Stufflebeam (2007) ได้กำหนดรายการตรวจสอบไว้ ทั้งหมด 10 รายการ ดังนี้

1) ข้อตกลงตามสัญญา (Contractual Agreement)

การประเมิน CIPP ควรมีพื้นฐานอยู่ในข้อตกลงล่วงหน้าที่ชัดเจนกับลูกค้าและควรมีการปรับปรุงข้อมูลตามความจำเป็นตลอดการประเมินผล

ตารางที่ 2.2 ตารางรายการตรวจสอบข้อตกลงตามสัญญาของการประเมิน CIPP

กิจกรรมผู้ประเมิน	กิจกรรมของลูกค้า / ผู้มีส่วนได้เสีย - การทำสัญญา
☐ พัฒนาความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับงานประเมินผลที่ต้องทำ	☐ ชี้แจงกับผู้ประเมินว่าควรประเมินอะไรเพื่อวัตถุประสงค์อะไรตามหลักเกณฑ์และสิ่งที่ผู้ชม
☐ ตรวจสอบข้อตกลงที่จำเป็นเพื่อให้มั่นใจว่าได้ข้อมูลที่ถูกต้องสามารถหาได้	☐ ชี้แจงกับผู้ประเมินว่าข้อมูลใดที่จำเป็นต่อการประเมินผลและวิธีการที่กลุ่มลูกค้าจะอำนวยความสะดวกในการรวบรวมข้อมูลได้
☐ อธิบายให้ชัดเจนว่า โดยทั่วไปจำเป็นต้องมีการวิเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อให้การประเมินโครงการเป็นไปอย่างสมบูรณ์	☐ บรรลุข้อตกลงกับผู้ประเมินว่าการวิเคราะห์จะมีความสำคัญที่สุดในการตอบคำถามของกลุ่มลูกค้า
☐ ชี้แจงลักษณะเนื้อหาทั่วไปและระยะเวลาที่กำหนดของรายงานประเมินผลการสรุปสุดท้าย	☐ ตรวจสอบว่ารายงานขั้นสุดท้ายที่วางแผนไว้จะตอบสนองความต้องการจำเป็นของผู้ชมที่แตกต่างกัน
☐ ชี้แจงลักษณะเนื้อหาทั่วไปและระยะเวลาของรายงานประเมินผลระหว่างกาลและรายงานการประเมินผล	☐ ตรวจสอบให้แน่ใจว่าแผนการรายงานและตารางเวลาการประเมินผลเป็นไปตามความต้องการของโครงการ
☐ บรรลุข้อตกลงเพื่อปกป้องความสมบูรณ์ของกระบวนการรายงาน	☐ มั่นใจได้ว่ากระบวนการรายงานจะถูกต้องตามกฎหมาย การเมืองและปฏิบัติได้ตามหลักจริยธรรม
☐ ชี้แจงช่องทางที่จำเป็นสำหรับการสื่อสารและการให้ความช่วยเหลือจากลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ	☐ ตรวจสอบให้แน่ใจว่าแผนประเมินผลสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร
☐ ตรวจสอบข้อตกลงในช่วงเวลาของการประเมินผลและผู้รับผิดชอบในการประเมินผล	☐ ชี้แจงให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องประเมินบทบาทและความรับผิดชอบของกลุ่มลูกค้า
☐ ตรวจสอบข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณการประเมินผล จำนวนเงิน และวันที่จ่ายเงิน	☐ มั่นใจได้ว่าข้อตกลงด้านงบประมาณมีความชัดเจนและเหมาะสมกับความสำเร็จในการประเมินผล
☐ กำหนดข้อกำหนดในการตรวจสอบควบคุมแก้ไขและ/หรือยกเลิกการประเมิน	☐ ตรวจสอบให้แน่ใจว่าการประเมินผลจะได้รับการตรวจทานเป็นระยะและอาจมีการแก้ไขและเลิกจ้างหากเหมาะสม และจำเป็น

2) การประเมินบริบท (Context Evaluation)

การประเมินบริบทประเมินความต้องการจำเป็น ทรัพยากร และปัญหาในสภาพแวดล้อมที่กำหนด

ตารางที่ 2.3 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินผลบริบทของการประเมิน CIPP

กิจกรรมผู้ประเมิน	กิจกรรมของลูกค้า / ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย -จุดมุ่งหมายโครงการ
☐ รวบรวมและประเมินข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการ และทรัพยากรของผู้รับผลประโยชน์จากแหล่งต่างๆ เช่น บันทึกสุขภาพเกรดของโรงเรียน และคะแนนการทดสอบ ข้อเสนอการระดมทุน และที่เก็บหนังสือพิมพ์	☐ ใช้ผลการประเมินบริบทในการเลือกและ / หรือชี้แจงผู้รับประโยชน์ตามวัตถุประสงค์
☐ ผู้นำการสัมภาษณ์ เพื่อทบทวน และอภิปรายมุมมองเกี่ยวกับความต้องการของผู้รับประโยชน์และเพื่อระบุปัญหาใดๆ (ทางการเมืองหรืออื่นๆ) จะต้องมีการแก้ไข	☐ ใช้ผลการประเมินบริบทในการทบทวนและแก้ไขตามความเหมาะสมเป้าหมายของโครงการเพื่อให้มั่นใจว่าเป้าหมายเหล่านี้มีความเหมาะสมกับความต้องการที่ได้รับการประเมิน
☐ สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ เพื่อทำความเข้าใจเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการ และทรัพยากรของผู้รับประโยชน์ที่ตั้งใจไว้ และปัญหาที่อาจเกิดขึ้นสำหรับโครงการ	☐ ใช้ผลการประเมินบริบทเพื่อให้มั่นใจว่าโปรแกรมใช้ประโยชน์จากชุมชนที่เกี่ยวข้องและทรัพยากรอื่นๆ
☐ ประเมินเป้าหมายของโปรแกรมตามความต้องการของผู้รับผลประโยชน์และสินทรัพย์ที่มีประโยชน์	☐ ใช้ผลการประเมินบริบทตลอดและในตอนท้ายของโครงการเพื่อช่วยประเมินประสิทธิผลและความสำคัญของโครงการในการตอบสนองความต้องการที่จำเป็น
☐ รวบรวมผู้เชี่ยวชาญในการรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบและบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของโครงการ รวมถึงโครงการที่เกี่ยวข้อง ทรัพยากรในพื้นที่ ความต้องการ และปัญหาของพื้นที่ และการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง	
☐ ให้เจ้าหน้าที่ประจำโครงการจัดให้มีข้อมูลของทีมประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้รับผลประโยชน์ และสภาพแวดล้อมของโครงการ	
☐ จัดทำและส่งมอบให้กับลูกค้าและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ตกลงกันไว้ในรายงานการประเมินบริบทฉบับร่าง เพื่อปรับปรุงความต้องการ สินทรัพย์ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ตลอดจนการประเมินเป้าหมายและลำดับความสำคัญของโครงการ	
☐ ทบทวนผลการประเมินบริบทในช่วงข้อเสนอแนะที่นำเสนอต่อลูกค้าและผู้ชมที่กำหนด	
☐ สรุปรายงานการประเมินผลบริบทและเครื่องมือช่วยภาพที่เกี่ยวข้องและมอบให้กับลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสียที่ตกลงกันไว้	

3) การประเมินปัจจัยนำเข้า (INPUT EVALUATION)

การประเมินปัจจัยนำเข้าในการประเมินกลยุทธ์การแข่งขัน และแผนการทำงาน และงบประมาณของแนวทางที่เลือก

ตารางที่ 2.4 ตารางรายการตรวจสอบปัจจัยนำเข้าของการประเมิน CIPP

กิจกรรมของผู้ประเมิน	กิจกรรมของลูกค้า / ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย - การวางแผนโครงการ
☐ ระบุ และตรวจสอบโครงการที่มีอยู่ ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบจำลองสำหรับโครงการที่คิดค้นได้	☐ ใช้การประเมินปัจจัยนำเข้า เพื่อวางแผนกลยุทธ์ของโครงการที่ใช้ในทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐกิจสังคม การเมือง และเทคโนโลยี
☐ ประเมินกลยุทธ์เพื่อตอบสนองต่อความต้องการ และความเป็นไปได้ที่ได้รับการประเมิน	☐ ใช้การประเมินปัจจัยนำเข้า เพื่อให้มั่นใจว่ากลยุทธ์ของโครงการมีความเป็นไปได้ สำหรับการตอบสนองความต้องการที่ได้รับการประเมินของผู้รับประโยชน์ในการกำหนดเป้าหมายของการประเมิน
☐ ประเมินงบประมาณของโครงการเพื่อให้เพียงพอต่อการทำงาน	☐ ใช้การประเมินปัจจัยนำเข้า เพื่อสนับสนุนคำขอเงินทุน
☐ ประเมินยุทธศาสตร์ของโครงการต่อเอกสารงานวิจัยและการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง	☐ ใช้การประเมินปัจจัยนำเข้า เพื่อทำความเข้าใจกับพนักงานเกี่ยวกับการใช้งานโปรแกรมที่ประสบความสำเร็จ
☐ ประเมินคุณค่าของกลยุทธ์ของโครงการเมื่อเปรียบเทียบกับกลยุทธ์ทางเลือกที่พบได้ในโครงการอื่นที่คล้ายกัน	☐ ใช้การประเมินปัจจัยนำเข้า สำหรับวัตถุประสงค์ด้านความรับผิดชอบในการรายงานเหตุผล ในการเลือกกลยุทธ์ของโครงการ และกำหนดแผนในการปฏิบัติ
☐ ประเมินแผนการทำงานของโครงการและกำหนดตารางเวลาให้เพียงพอ เป็นไปได้ และเป็นไปได้ในทาง การเมือง	
☐ รวบรวมรายงานการประเมินผลการเข้าร่วมฉบับร่างและส่งให้ลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสียที่ตกลงกันไว้	
☐ อภิปรายผลการประเมินปัจจัยนำเข้า จากข้อเสนอแนะในการประชุมเชิงปฏิบัติการ	
☐ สรุปรายงานการประเมินปัจจัยนำเข้าและเครื่องมือที่เกี่ยวข้อง และมอบให้กับลูกค้า และผู้มีส่วนได้เสียตามที่ตกลงกันไว้	

4) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

ประเมินกระบวนการตรวจสอบเอกสาร และประเมินกิจกรรมของโครงการ

ตารางที่ 2.5 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินกระบวนการของการประเมิน CIPP

กิจกรรมผู้ประเมิน	กิจกรรมของลูกค้า / ผู้มีส่วนได้เสีย - การจัดการ และการจัดทำเอกสาร
☐ ชักชวนสมาชิกที่ทำการประเมินเพื่อติดตามตรวจสอบ บำรุงรักษา บันทึกภาพ และจัดทำรายงานความคืบหน้าเป็นระยะๆ ในการดำเนินโครงการ	☐ ใช้การประเมินกระบวนการ เพื่อประสานงานและเสริมสร้างกิจกรรมของพนักงาน
☐ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของโครงการในการรักษาบันทึกเหตุการณ์ของโครงการ ปัญหาค่าใช้จ่าย และการจัดสรร	☐ ใช้ผลการประเมินผล เพื่อปรับปรุงการออกแบบโครงการ
☐ ให้สัมภาษณ์ผู้ได้รับผลประโยชน์ ผู้นำโครงการ และเจ้าหน้าที่ เพื่อประเมินผลความคืบหน้าของโครงการ	☐ ใช้การประเมินกระบวนการ เพื่อทำการบันทึกความคืบหน้าของโครงการ
☐ ปรับปรุงโปรไฟล์ของโครงการให้ทันสมัยอยู่เสมอ	☐ ใช้การประเมินกระบวนการ เพื่อช่วยในการบันทึกค่าใช้จ่ายของโครงการ
☐ จัดทำร่างรายงานเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับการประเมินกระบวนการ และจัดทำร่างรายงานต่อลูกค้า และผู้มีส่วนได้เสียตามที่ตกลงกันไว้	☐ ใช้การประเมินกระบวนการ เพื่อรายงานความคืบหน้าของโครงการต่อผู้สนับสนุนทางการเงินของโครงการ คณะกรรมการนโยบาย สมาชิกในชุมชน นักพัฒนาซอฟต์แวร์รายอื่นๆ
☐ นำเสนอ และอภิปรายการประเมินกระบวนการในข้อเสนอแนะจากการฝึกอบรม	
☐ สรุปรายงานการประเมินกระบวนการ (อาจรวมอยู่ในรายงานฉบับใหญ่) และเครื่องมือที่เกี่ยวข้องและมอบให้กับลูกค้า และผู้มีส่วนได้เสียตามที่ตกลงกันไว้	

5) การประเมินผลกระทบ (IMPACT EVALUATION)

การประเมินผลกระทบ ประเมินการเข้าถึงโปรแกรมให้กับกลุ่มเป้าหมาย

ตารางที่ 2.6 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินผลกระทบของการประเมิน CIPP

กิจกรรมผู้ประเมิน	กิจกรรมของลูกค้า / ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย - การควบคุมผู้ให้บริการ
☐ ชักชวนให้พนักงาน และที่ปรึกษาของโครงการและ / หรือสมาชิกที่ทำการประเมิน ดูแลสมุดรายชื่อบุคคล และกลุ่มที่ทำหน้าที่บ้านที่เกี่ยวกับความต้องการ	☐ ใช้การประเมินผลกระทบเพื่อให้อย่างมั่นใจว่าโครงการเข้าถึงผู้รับประโยชน์
☐ ประเมิน และตัดสินใจในขอบเขตที่บุคคลและกลุ่มที่ได้รับบริการสอดคล้องกับผู้รับประโยชน์ที่ตั้งใจไว้	☐ ใช้การประเมินผลกระทบเพื่อประเมินว่าโครงการกำลังเข้าถึง หรือเข้าถึงผู้รับประโยชน์ที่เหมาะสม
☐ สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสียในพื้นที่ เช่นผู้บริหารชุมชน นายจ้างโรงเรียน และพนักงานโครงการสังคมสงฆ์ ตำรวจ ผู้พิพากษา และเจ้าของบ้าน เพื่อเรียนรู้มุมมองของพวกเขาว่าโครงการมีอิทธิพลต่อชุมชนอย่างไร	☐ ใช้การประเมินผลกระทบเพื่อตัดสินใจขอบเขตที่โครงการกำลังให้บริการหรือให้บริการแก่ผู้รับประโยชน์ที่เหมาะสม
☐ รวบรวมข้อมูลที่ได้รับ และคำตัดสินของผู้ประเมิน ในโครงร่างโครงการที่อัปเดตเป็นระยะๆ	☐ ใช้ผลการประเมินผลกระทบเพื่อตัดสินใจขอบเขตที่โปรแกรมได้กล่าวถึงหรือตอบสนองความต้องการของชุมชนที่สำคัญ
☐ กำหนดขอบเขตที่โครงการให้มาถึงกลุ่มผู้รับผลประโยชน์ที่เหมาะสม	☐ ใช้การประเมินผลกระทบเพื่อตรวจสอบเกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการในการเข้าถึงผู้รับประโยชน์
☐ ประเมินขอบเขตที่โครงการให้บริการแก่กลุ่มที่ไม่ใช่เป้าหมายอย่างไม่เหมาะสม	
☐ รวบรวมงานการประเมินผลกระทบ (อาจรวมอยู่ในรายงานฉบับใหญ่) และมอบให้กับลูกค้า และผู้มีส่วนได้เสียตามที่ตกลงกันไว้	
☐ ปรึกษาหารือเกี่ยวกับการประเมินผลกระทบในข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม	
☐ รายงานการประเมินผลกระทบต่อลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสียตามที่ตกลงกันไว้	

6) การประเมินประสิทธิผล (EFFECTIVE EVALUATION)

เอกสารการประเมินประสิทธิผล และประเมินคุณภาพ และความสำคัญของผลลัพธ์

ตารางที่ 2.7 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินประสิทธิผลของการประเมิน CIPP

กิจกรรมผู้ประเมิน	การประเมินผล / การรายงานผลของลูกคำ / ผู้มีส่วนได้เสีย
☐ สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักๆ เช่นผู้นำชุมชน ผู้รับประโยชน์ ผู้นำโครงการ และเจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ เพื่อประเมินผลการประเมินเชิงบวกและลบของโครงการ	☐ ใช้การประเมินประสิทธิภาพเพื่อประเมินผลกระทบที่เป็นบวกและลบของโครงการต่อผู้รับประโยชน์
☐ ดำเนินการในกรณีศึกษาที่ลึกซึ้ง และเป็นไปได้	☐ ใช้การประเมินประสิทธิภาพเพื่อประเมินผลกระทบด้านบวกและด้านลบของโครงการต่อชุมชน / สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง
☐ มีส่วนร่วมกับสมาชิกในคณะผู้ประเมิน และเจ้าหน้าที่ของโครงการ เพื่อจัดหาเอกสารที่จำเป็นในการระบุ และยืนยันช่วงคุณภาพที่ลึกซึ้ง และความสำคัญของผลกระทบของโครงการต่อผู้รับผลประโยชน์	☐ ใช้การประเมินประสิทธิภาพเพื่อคัดแยกและตัดสินผลข้างเคียงที่สำคัญ
☐ ให้มีส่วนร่วมร่วมกับสมาชิกในคณะผู้ประเมินเพื่อรวบรวมและประเมินข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการต่อชุมชน	☐ ใช้การประเมินประสิทธิผลเพื่อตรวจสอบว่าแผนการ และกิจกรรมของโครงการต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่
☐ ชักชวนผู้ประเมินที่ปราศจากเป้าหมาย เพื่อตรวจสอบว่าโครงการทำอะไรได้จริง และระบุถึงผลกระทบที่เต็มรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ	☐ ใช้การประเมินประสิทธิผลเพื่อเตรียมและออกรายงานความรับผิดชอบของโครงการ
☐ ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะค่าใช้จ่ายและความสำเร็จของโครงการที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งดำเนินการในที่อื่น และตัดสินประสิทธิภาพของโครงการในทางตรงกันข้ามกับ "คู่แข่งที่สำคัญ" ตามที่ระบุไว้	☐ ใช้การประเมินประสิทธิภาพในการประเมินผลของความสำเร็จของโครงการ
☐ รวบรวมการประเมินประสิทธิภาพในรายงานฉบับร่าง (ซึ่งอาจรวมอยู่ในรายงานฉบับใหญ่) และนำเสนอต่อลูกคำและผู้มีส่วนได้เสียที่ตกลงกันได้	☐ ใช้ข้อมูลการประเมินความต้องการ (จากการประเมินบริบท) การประเมินประสิทธิผล และตรงกันข้ามกับโครงการอื่นที่คล้ายคลึงกัน เพื่อให้การประเมินโครงการมีความสำคัญ
☐ อภิปรายเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิผลใน	
☐ สรุปรายงานการประเมินประสิทธิผลและนำเสนอให้กับลูกคำและผู้มีส่วนได้เสียตามที่ตกลงกันได้	
☐ ผนวกการประเมินประสิทธิผลในโครงร่างของโครงการที่ปรับปรุงแล้ว และทำรายงานการประเมินผลขั้นสุดท้าย	

7) การประเมินความยั่งยืน (SUSTAINABILITY EVALUATION)

การประเมินความยั่งยืนประเมินขอบเขตที่การมีส่วนร่วมของโครงการได้รับการจัดตั้งขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ

ตารางที่ 2.8 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินความยั่งยืนของการประเมิน CIPP

กิจกรรมผู้ประเมิน	กิจกรรมของลูกค้า / ผู้มีส่วนได้เสีย การปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง
☐ สัมภาษณ์ผู้นำโครงการ และเจ้าหน้าที่เพื่อระบุคำตัดสินของพวกเขาเกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการที่ควรจะมีคามยั่งยืน	☐ ใช้การประเมินความยั่งยืนเพื่อพิจารณาว่าพนักงานและผู้รับประโยชน์ควรสนับสนุนโครงการต่อไปหรือไม่
☐ สัมภาษณ์ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการซึ่งจะสามารถระบุคำตัดสินของตนเกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการที่ควรได้รับอย่างยั่งยืน	☐ ใช้การหาอย่างยั่งยืนเพื่อประเมินว่ามีความต้องการ / อุปสงค์ และความต้องการที่ต่อเนื่องสำหรับการสนับสนุนการบริการของโครงการอย่างต่อเนื่องหรือไม่
☐ ทบทวนข้อมูลการประเมินเกี่ยวกับประสิทธิผลของโครงการ ค่าใช้จ่ายของโครงการ และความต้องการของผู้รับผลประโยชน์ในการตัดสินว่ากิจกรรมของโครงการใดควร และสามารถเกิดความยั่งยืนได้	☐ ใช้ข้อค้นพบด้านความยั่งยืนตามที่กำหนดไว้เพื่อกำหนดเป้าหมายและวางแผนสำหรับกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
☐ สัมภาษณ์ผู้รับผลประโยชน์เพื่อระบุความเข้าใจและการประเมินข้อบังคับของโครงการต่อไป	☐ ใช้ข้อค้นพบด้านความยั่งยืนตามที่ได้รับการรับรองเพื่อช่วยในการกำหนดวิธีการที่ดีที่สุดในการกำหนดอำนาจและความรับผิดชอบต่อความต่อเนื่องของโครงการ
☐ รับและตรวจสอบแผนการงบประมาณ การมอบหมายงาน และข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ เพื่อประเมินความเป็นไปได้ว่าโครงการจะเกิดความยั่งยืน	☐ ให้ใช้ข้อค้นพบด้านความยั่งยืนตามความเหมาะสม (พร้อมกับข้อมูลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในโครงการ) เพื่อช่วยวางแผนและดำเนินกิจกรรมรวมถึงความต่อเนื่องของงบประมาณ
☐ ทบทวนโครงการเพื่อประเมินขอบเขตที่ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง	
☐ รวบรวมและรายงานผลการพัฒนาอย่างยั่งยืนในรายงานความคืบหน้าการประเมินและรายงานขั้นสุดท้าย	
☐ ในข้อเสนอแนะ ให้หารือเกี่ยวกับผลการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งความต้องการที่เป็นไปได้สำหรับการศึกษาดูตาม เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและผลลัพธ์ในระยะยาว	
☐ สรุปรายงานการประเมินผลการพัฒนาอย่างยั่งยืนและนำเสนอต่อลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสียตามที่ตกลงกันไว้	

8) การประเมินความสามารถในการส่งต่อ (TRANSPORTABILITY EVALUATION)

การประเมินความสามารถในการส่งต่อการประเมินขอบเขตที่โครงการมี (หรืออาจจะเป็น) ปรับตัวและนำมาประยุกต์ใช้กับที่อื่นได้สำเร็จ (เป็นส่วนประกอบที่เป็นตัวเลือกของการประเมิน CIPP ควรใช้เมื่อลูกค้าหรือบุคคลที่ได้รับอนุญาตอื่นๆ บางคนปรารถนาและจัดให้มีการศึกษา เช่นบางครั้งการประเมินการส่งต่อนั้นเป็นเรื่องที่เหมาะสมสำหรับวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก)

ตารางที่ 2.9 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินความสามารถในการส่งต่อของการประเมิน CIPP

กิจกรรมผู้ประเมิน	การเผยแพร่กิจกรรมประชาสัมพันธ์ / ลูกค้าสัมพันธ์
☐ ชักชวนให้พนักงานของโครงการระบุตัวตนที่แท้จริง หรือผู้ที่อาจเป็นลูกบุญธรรมของโครงการด้วยการเก็บบันทึกการสอบถามผู้เข้าชมและการดัดแปลงโปรแกรม	☐ ใช้การประเมินการส่งต่อเพื่อประเมินความต้องการในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ
☐ หากมีความเกี่ยวข้องให้สำรวจตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของผู้ที่มีโอกาสเป็นผู้ใช้งาน โดย (1) ทบทวนรายละเอียดของโครงการและสรุปผลการประเมิน (2) ตัดสินเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของโครงการกับสถานการณ์ (3) ตัดสินคุณภาพของโครงการ ความสำคัญ และความสามารถในการทำซ้ำได้ และ (4) รายงานว่าพวกเขากำลังใช้หรือวางแผนที่จะนำมาใช้ทั้งหมดหรือบางส่วนของโปรแกรม	☐ ใช้การประเมินการส่งต่อเพื่อช่วยผู้ชมในการกำหนดข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ
☐ เยี่ยมชมและประเมินการปรับตัวของโครงการ	☐ ใช้การประเมินการส่งต่อเพื่อช่วยในการพิจารณาว่าควรเผยแพร่ข้อมูลใดเกี่ยวกับโครงการนี้
☐ รวบรวมและรายงานการประเมินการส่งต่อในร่างรายงาน	☐ ใช้การประเมินการส่งต่อเพื่อประเมินว่าโครงการนี้ทำงานที่อื่นได้ดีเพียงใด
☐ มีการประเมินการส่งต่อในช่วงการตอบกลับ	
☐ เสร็จสิ้นรายงานการประเมินความสามารถในการเคลื่อนย้าย และเครื่องมือที่เกี่ยวข้องและนำเสนอให้กับลูกค้าและผู้มีส่วนได้เสียที่ตกลงกันได้	

9) การประเมินอภิมาน (META-EVALUATION)

เป็นการประเมินการประเมิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยึดมั่นในมาตรฐานที่เหมาะสม

ตารางที่ 2.10 ตารางรายการตรวจสอบการประเมินอภิมานของการประเมิน CIPP

กิจกรรมผู้ประเมิน	กิจกรรมของลูกค้า / ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย - คำพิพากษาของการประเมินผล
☐ บรรลุข้อตกลงกับลูกค้าว่า การประเมินผลจะได้รับคำแนะนำ และประเมินจากมาตรฐานการประเมินผล โครงการร่วมของโครงการอรรถประโยชน์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสมและความถูกต้องและ / หรือมาตรฐานการประเมินหรือหลักเกณฑ์ที่ยอมรับร่วมกันได้บางอย่าง	☐ ทบทวนมาตรฐานการประเมินโครงการร่วมและบรรลุข้อตกลงกับผู้ประเมินว่ามาตรฐานเหล่านี้และ / หรือมาตรฐานอื่น ๆ และ / หรือหลักการแนะนำจะถูกนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินงานประเมินผล
☐ สนับสนุนลูกค้าเพื่อให้ได้รับการประเมินแผนงาน กระบวนการและ / หรือรายงานการประเมินที่เป็นอิสระ	☐ พิจารณาทำสัญญาเพื่อประเมินผลการประเมินโดยอิสระ
☐ เอกสารกระบวนการประเมินผลและผลการวิจัย เพื่อให้การประเมินผลสามารถศึกษาอย่างจริงจังและประเมินผล	☐ เก็บไฟล์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องเพื่อประเมินผลการประเมินตามมาตรฐานการประเมินที่ได้ตกลงกันไว้และ / หรือหลักเกณฑ์ที่แนะนำ
☐ ใช้หลักเกณฑ์ของ Joint Committee Standards และ / หรือชุดของมาตรฐานหรือหลักเกณฑ์ที่ได้ตกลงกันไว้เพื่อช่วยให้มั่นใจว่าการประเมินจะเป็นไปอย่างสมเหตุสมผลและครบถ้วน	☐ ให้ข้อมูลและอื่นๆ เพื่อช่วยในการประเมินผลการประเมินตามความเหมาะสม
☐ ใช้การประเมินอภิมานเป็นระยะๆ เพื่อเสริมการประเมินตามความเหมาะสม	☐ เพิ่มคำถามเกี่ยวกับและทำตามขั้นตอนที่เหมาะสมเพื่อให้มั่นใจว่าการประเมินผลเป็นไปตามมาตรฐานและ / หรือมาตรฐาน / หลักเกณฑ์ที่ได้ตกลงกันไว้
☐ ประเมินและให้ความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรเกี่ยวกับขอบเขตที่การประเมินผลในท้ายที่สุดได้รับการยอมรับตามมาตรฐานและ / หรือหลักการแนวทางที่ตกลงกันไว้และรวมถึงผลลัพธ์ในภาคผนวกด้านเทคนิคของรายงานการประเมินขั้นสุดท้าย	คำนึงถึงผล Meta Evaluation ในการตัดสินใจว่าจะใช้ผลการประเมินได้ดีที่สุด
	☐ พิจารณาผนวก คำชี้แจงไปยังรายงานการประเมินผลขั้นสุดท้ายเพื่อรับรองว่าเป็นไปตามมาตรฐานและ / หรือแนวทางที่ได้รับจากผู้ประเมินของผลการประเมินค่าที่เป็นอิสระใดๆ รวมทั้งการจัดทำเอกสารการใช้ประโยชน์

10) รายงานสรุปการสังเคราะห์สุดท้าย (THE FINAL SYNTHESIS REPORT)

รายงานการสังเคราะห์ครั้งสุดท้าย รวบรวมผลการประเมินเพื่อแจ้งผู้ชมอย่างครบถ้วนเกี่ยวกับความพยายามและความสำเร็จที่ได้รับ เรียนรู้บทเรียนอะไร และการประเมินผลของโครงการ

ตารางที่ 2.11 ตารางรายการตรวจสอบรายงานสรุปการสังเคราะห์สุดท้ายของการประเมิน CIPP

กิจกรรมผู้ประเมิน	กิจกรรมของลูกค้า / ผู้มีส่วนได้เสีย : สรุปได้
☐ จัดระเบียบรายงานเพื่อตอบสนองความต้องการที่แตกต่างกันของผู้ชมที่แตกต่างกัน เช่น จัดเตรียมรายงานฉบับในหนึ่งฉบับ รวมถึงการใช้โครงการและผลของโครงการ	☐ ช่วยให้ผู้มั่นใจได้ว่าเนื้อหาในรายงานตามแผนจะดึงดูดและสามารถใช้งานได้โดยผู้ชมทั้งหมด
☐ ตัวอย่างต่อไปในรายงานก่อนหน้าของโปรแกรมรวมถึงส่วนที่แยกออกจากรายงานในส่วนที่สนับสนุนโครงการแหล่งที่มาของโปรแกรมที่ได้รับการประเมินและสภาพแวดล้อมของโปรแกรม	☐ ช่วยให้ผู้มั่นใจได้ว่าบัญชีที่ผ่านมาซึ่งนำเสนอในรายงานก่อนหน้าของโครงการมีความถูกต้องครบถ้วน และน่าสนใจ และการใช้งานอย่างน้อยสำหรับผู้ชมบางส่วนของรายงานโดยรวม
☐ ในรายงานการปฏิบัติตามโครงการ ประกอบด้วยส่วนที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เป็นไปได้ของโครงการ ซึ่งได้รับการสนับสนุนงบประมาณบุคลากร และการดำเนินการดังกล่าวเพื่อให้กลุ่มที่สนใจในการทำซ้ำโครงการสามารถดูว่าพวกเขาสามารถทำกิจกรรมต่างๆของโครงการได้อย่างไร ส่วนเหล่านี้ควรมีความหมายและประเมินเฉพาะในขอบเขตของการแสดงข้อควรระวังที่เกี่ยวข้อง	☐ ช่วยให้ผู้มั่นใจได้ว่าบัญชีของการดำเนินการโครงการมีความถูกต้องและมีรายละเอียดเพียงพอเพื่อช่วยให้ผู้อื่นเข้าใจและอาจใช้ขั้นตอนของโครงการ (โดยคำนึงถึงข้อควรระวังที่เกี่ยวข้อง)
☐ รายงานผลรวมถึงส่วนของการประเมินผลการออกแบบการประเมิน (แบ่งเป็นบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการผลกระทบ ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการส่งต่อ) และข้อสรุปในการประเมิน (แบ่งเป็นจุดแข็ง จุดอ่อน บทเรียนที่เรียน และการประเมินผลคุณค่าของโปรแกรม ค่านิยม ความเป็นธรรม และความสำคัญ) เปรียบเทียบผลงานของโครงการกับสิ่งที่ตั้งใจที่ผู้รับประโยชน์ต้องการค่าใช้จ่ายของโปรแกรมและวิธีเปรียบเทียบกับโปรแกรมอื่นที่อื่น	☐ ใช้รายงานโครงการเพื่อตรวจสอบว่าสิ่งใดสำเร็จ ความล้มเหลว และเกิดความบกพร่อง ขอบเขตที่โปรแกรมมีจริยธรรมอย่างเต็มที่; ความพยายามเปรียบเทียบกับโปรแกรมอื่นที่คล้ายคลึงกัน; และสิ่งที่บทเรียนควรได้รับการเอาใจใส่ในโปรแกรมในอนาคต
☐ ในตอนท้ายของรายงานทั้งสามแบบให้พิจารณา รวมทั้งภาพ และการแสดงภาพ ซึ่งช่วยให้สามารถรายงานซ้ำได้ในบัญชีของรายงาน	☐ ใช้รายงานฉบับเต็มเพื่อช่วยในการรักษาความทรงจำของโปรแกรมและแจ้งให้ผู้สนใจทราบเกี่ยวกับองค์กร
☐ เสริมเนื้อหาหลักตลอดด้วยใบเสนอราคาที่เกี่ยวข้อง; บทนำที่เล่าว่าการประเมินเริ่มต้นอย่างไร เอกสารงานวิจัยที่ระบุโครงการที่จำเป็นต่อไป และความพยายามในการประเมินผล บทสรุปผู้บริหาร กิตติกรรมประกาศ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ประเมิน และภาคผนวกทางเทคนิคที่ประกอบด้วยรายการต่างๆ เช่น นโยบายการสัมภาษณ์แบบสอบถามการจัดระเบียบการประชุมเชิงปฏิบัติการ ข้อคิดเห็นตารางข้อมูลและคู่มือการปฏิบัติงานของผู้ประเมินในสถานที่	

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.3.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

องค์การการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Union of Official Travel Organization หรือ IUOTO) ปัจจุบันนี้เรียกว่าองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization หรือ WTO, 1963) ให้ความหมายว่า “การท่องเที่ยว” หมายถึง การเดินทางใด ๆ ก็ตามเป็นการเดินทาง ตามเงื่อนไขสากล 3 ประการ ดังนี้

ประการที่ 1 การเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวแต่ไม่ใช่เป็นการไปตั้งหลักแหล่งเป็นการถาวร

ประการที่ 2 การเดินทางนั้นเป็นไปด้วยความสมัครใจ หรือความพึงพอใจของผู้เดินทางเอง ไม่ใช่เป็นการถูกบังคับ ไม่ใช่เพื่อทำสงคราม

ประการที่ 3 เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตามที่ไม่ใช่ประกอบอาชีพหรือหารายได้ แต่เดินทางมาเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเยี่ยมเยียนญาติมิตร เพื่อความเบิกบานบันเทิงเริงรมย์ เพื่อเล่นกีฬาต่าง ๆ เพื่อการประชุมสัมมนา เพื่อศึกษาหาความรู้ และเพื่อติดต่อดูธุรกิจ

Mill (1990) กล่าวไว้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง การจัดกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความประทับใจ การบริการ และการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว

ทั้งนี้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมีหลายแนวคิดที่พัฒนาขึ้นมาเพื่ออธิบายและทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางการท่องเที่ยว รวมถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยให้ นักวิจัยและนักวางแผนการท่องเที่ยวสามารถวิเคราะห์และพัฒนาการท่องเที่ยวให้เกิดประโยชน์สูงสุดและลดผลกระทบเชิงลบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อมได้มากขึ้น

2.3.2 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวสามารถแบ่งออกได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก เช่น ลักษณะทางภูมิศาสตร์ วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยว ลักษณะทางธรรมชาติหรือวัฒนธรรม

Swarbrooke (1999) ได้จำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกเป็นประเภทใหญ่ๆ โดยแบ่งตามลักษณะทางธรรมชาติและลักษณะทางวัฒนธรรม คือ

1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attractions): เช่น อุทยานแห่งชาติ ภูเขา ทะเลสาบ และป่าไม้

2) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attractions): เช่น โบราณสถาน พิพิธภัณฑ์ วัด และเทศกาลท้องถิ่น

3) แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-Made Attractions): เช่น สวนสนุก อาคารสถาปัตยกรรมที่มีชื่อเสียง และโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ

Leiper (1990) เสนอระบบการจำแนกแหล่งท่องเที่ยวในบริบทของ Tourist Attraction Systems โดยเน้นการแยกประเภทแหล่งท่องเที่ยวตามประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว และลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวเอง ประกอบด้วย

1) Primary Attractions: แหล่งท่องเที่ยวหลักที่เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยว

2) Secondary Attractions: แหล่งท่องเที่ยวรองที่นักท่องเที่ยวแวะเยี่ยมชมเมื่อเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวหลัก

3) Tertiary Attractions: แหล่งท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจน้อยกว่า มักเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันแต่ไม่ได้เป็นจุดหมายหลัก

องค์การการท่องเที่ยวโลกแห่งสหประชาชาติ (United Nations World Tourism Organization: UNWTO) ได้เสนอการจำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็นกลุ่มใหญ่ๆ เพื่อใช้ในการวิจัยและพัฒนานโยบายท่องเที่ยว ดังนี้

1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (Nature and Environment): เช่น สวนสาธารณะและอุทยานแห่งชาติ แหล่งน้ำธรรมชาติ ภูเขา และทะเลทราย

2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural and Historical): เช่น พิพิธภัณฑสถาน โบราณสถาน วัด ศิลปะ และเทศกาล

3) แหล่งท่องเที่ยวทางสุขภาพและการพักผ่อน (Health and Wellness): เช่น สปา สถานที่เพื่อสุขภาพ และศูนย์ฟื้นฟูสุขภาพ

4) แหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬาและกิจกรรมกลางแจ้ง (Sports and Adventure): เช่น สนามกอล์ฟ สนามเทนนิส สถานที่ปีนเขา และพื้นที่สำหรับกิจกรรมทางน้ำ

2.3.3 ทฤษฎีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism Development Theory) ได้พัฒนาและถูกกล่าวถึงโดยนักวิจัยและองค์กรระหว่างประเทศหลายแห่ง ได้แก่:

Jost Krippendorf: ผู้เขียนหนังสือ "The Holiday Makers" (1987) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการท่องเที่ยวที่รับผิดชอบและการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและชุมชนท้องถิ่น

United Nations World Tourism Organization (UNWTO): เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบการทำงานสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมีการออกแนวทางและมาตรฐานในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสังคม

Brundtland Report (1987): หรือรายงานของคณะกรรมการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development - WCED) ได้นิยามคำว่า "การพัฒนาที่ยั่งยืน" ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยระบุว่าการพัฒนาต้องตอบสนองความต้องการของปัจจุบันโดยไม่ทำให้ความสามารถในการตอบสนองความต้องการของคนรุ่นอนาคตลดลง

องค์ประกอบของทฤษฎีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ส่วนใหญ่เป็นแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยนักวิชาการและองค์กรระหว่างประเทศหลายแห่ง เช่น United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) และ International Union for Conservation of Nature (IUCN) ประกอบด้วย

1) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม: การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องไม่ทำลายหรือสร้างความเสียหายให้กับทรัพยากรธรรมชาติหรือวัฒนธรรมท้องถิ่น ควรมีการจัดการที่ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืนและป้องกันการสูญเสีย

2) การมีส่วนร่วมของชุมชน: การพัฒนาอย่างยั่งยืนต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคม

3) ความยั่งยืนทางเศรษฐกิจ: การท่องเที่ยวต้องสร้างรายได้และโอกาสในการทำงานที่ยั่งยืนสำหรับชุมชนท้องถิ่น การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวควรจะเป็นไปอย่างยุติธรรมและไม่กระจุกตัวอยู่ที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

4) การจัดการผลกระทบ: ต้องมีการบริหารจัดการผลกระทบทั้งในด้านบวกและด้านลบของการท่องเที่ยว เช่น การลดมลพิษ การป้องกันการเสื่อมสภาพของแหล่งท่องเที่ยว และการบริหารจัดการจำนวนนักท่องเที่ยวเพื่อป้องกันการแออัดหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น

5) การศึกษาและการตระหนักรู้: การส่งเสริมการศึกษาและการตระหนักรู้เกี่ยวกับความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่าทฤษฎีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงเป็นกรอบแนวคิดที่สำคัญที่ถูกใช้อย่างกว้างขวางในการวางแผนและบริหารจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนทั้งในมิติสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจในระยะยาว

2.3.4 ทฤษฎีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ทฤษฎีการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ (Low Carbon) เริ่มได้รับความสนใจในช่วงทศวรรษที่ 2000 เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงขึ้น เป็นการพยายามลดผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะการลดการปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ (CO₂) และก๊าซเรือนกระจกอื่น ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ แนวคิดนี้เน้นการลดการใช้พลังงานจากแหล่งที่ไม่ยั่งยืนและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน และการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ เช่น UNWTO, UNEP รวมถึงนักวิจัยอื่นอีกหลายคน (Gossling, 2002; Gössling & Peeters, 2007) ซึ่งปัจจุบันถูกจัดเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียดในการพัฒนาประกอบด้วย

1) การลดการใช้พลังงาน: มุ่งเน้นการลดการใช้พลังงานในทุกส่วนของการท่องเที่ยว เช่น การใช้พาหนะที่มีการปล่อยก๊าซต่ำ การประหยัดพลังงานในโรงแรมและสถานที่ท่องเที่ยว และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2) การส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน: การสนับสนุนการใช้พลังงานทดแทน เช่น พลังงานแสงอาทิตย์ พลังงานลม และพลังงานชีวมวล เพื่อทดแทนพลังงานฟอสซิล

3) การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก: เน้นการลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกโดยการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น การส่งเสริมการใช้ระบบขนส่งมวลชนที่มี การปล่อยก๊าซต่ำ การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นและการท่องเที่ยวในธรรมชาติที่ไม่ต้องใช้พลังงานมาก

4) การเพิ่มการตระหนักรู้: การให้ความรู้และสร้างความตระหนักแก่นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการเกี่ยวกับความสำคัญของการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและวิธีการที่สามารถทำได้ในการท่องเที่ยว

5) การบริหารจัดการขยะและการรีไซเคิล: การลดปริมาณขยะและการเพิ่มอัตราการรีไซเคิลในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อช่วยลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ

2.4 ข้อมูลบริบททางการท่องเที่ยวของจังหวัดกาญจนบุรี

2.4.1 ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี

จังหวัดกาญจนบุรีมีขนาดเนื้อที่อันดับที่สามของประเทศไทย มีพื้นที่ประมาณ 19,480 ตารางกิโลเมตร มีประชากรอาศัยประมาณ 735,000 คน ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าเขา มีทั้งป่าโปร่งและป่าเบญจพรรณและป่าดงดิบ มีแม่น้ำสองสายสำคัญคือ แม่น้ำแควน้อย และแม่น้ำแควใหญ่

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดตาก จังหวัดอุทัยธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดราชบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดนครปฐม
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ประเทศเมียนมาร์

2.4.2 สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

จังหวัดกาญจนบุรี เป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลายประเภท ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้ ได้แก่

1) สะพานข้ามแม่น้ำแคว

ประเภท: แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

สะพานข้ามแม่น้ำแควเป็นส่วนหนึ่งของทางรถไฟสายมรณะ (Death Railway) ที่สร้างขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยกองทัพญี่ปุ่นใช้เชลยศึกในการสร้างเพื่อเชื่อมต่อไทยกับพม่า สะพานนี้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์สงครามและเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง

2) น้ำตกเอราวัณ

ประเภท: แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

น้ำตกเอราวัณเป็นน้ำตกที่มีชื่อเสียงที่สุดในกาญจนบุรี ตั้งอยู่ในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ มีทั้งหมด 7 ชั้น แต่ละชั้นมีความสวยงามและเอกลักษณ์เฉพาะตัว นักท่องเที่ยวสามารถเดินป่าเพื่อชมธรรมชาติที่สวยงาม และเล่นน้ำในแอ่งน้ำที่ใสสะอาดของน้ำตก

3) อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์

ประเภท: แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดี

อุทยานประวัติศาสตร์เมืองสิงห์เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ประกอบด้วยโบราณสถานและซากปรักหักพังที่สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ของอาณาจักรเขมรโบราณ นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมและศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และสถาปัตยกรรมของโบราณสถานแห่งนี้

4) ถ้ำกระแซ

ประเภท: แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติและประวัติศาสตร์

ถ้ำกระแซเป็นถ้ำที่ตั้งอยู่ริมหน้าผาริมแม่น้ำแควใหญ่ และยังเป็นส่วนหนึ่งของทางรถไฟสายมรณะที่สร้างขึ้นในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางโดยรถไฟเพื่อชม

ทิวทัศน์ที่สวยงามของแม่น้ำและภูเขา และเยี่ยมชมถ้ำที่มีประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับการสร้างทางรถไฟ

5. สะพานมอญ (สะพานอุตตมานุสรณ์) ที่สังขละบุรี

ประเภท: แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงธรรมชาติ

สะพานมอญเป็นสะพานไม้ที่ยาวที่สุดในประเทศไทย เชื่อมระหว่างตัวเมืองสังขละบุรีกับหมู่บ้านชาวมอญ นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวมอญ รวมถึงชมทิวทัศน์ที่สวยงามของแม่น้ำซองกาเลีย

6. วัดถ้ำเสือ

ประเภท: แหล่งท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม

วัดถ้ำเสือเป็นวัดที่มีชื่อเสียงตั้งอยู่บนเนินเขา มีพระพุทธรูปองค์ใหญ่และเจดีย์ที่สูงตระหง่านอยู่บนยอด นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมเพื่อกราบไหว้พระพุทธรูป ชมทิวทัศน์ของแม่น้ำแม่กลอง และศึกษาประวัติศาสตร์ทางศาสนาของพื้นที่

7. เขื่อนศรีนครินทร์

ประเภท: แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและสันทนาการ

เขื่อนศรีนครินทร์เป็นเขื่อนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย ตั้งอยู่บนแม่น้ำแควใหญ่ นักท่องเที่ยวสามารถล่องเรือชมทิวทัศน์ที่สวยงามของเขื่อน และสนุกกับกิจกรรมทางน้ำ เช่น การตกปลาและการเล่นน้ำในเขื่อน

8. น้ำพุร้อนหินดาด

ประเภท: แหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและการพักผ่อน

น้ำพุร้อนหินดาดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีบ่อน้ำพุร้อนธรรมชาติซึ่งเป็นที่นิยมสำหรับการแช่น้ำเพื่อสุขภาพและการผ่อนคลาย

9. ไทรโยคน้อย

ประเภท: แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ไทรโยคน้อยเป็นน้ำตกขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ใกล้ทางรถไฟสายมรณะ นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมเพื่อพักผ่อนหย่อนใจและสนุกกับการเล่นน้ำในน้ำตก

2.5 โครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

โครงการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรีมีหลายโครงการที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การใช้พลังงานทดแทน และการจัดการขยะ โดยแต่ละโครงการเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. ที่แตกต่างกันและดำเนินการโดยหน่วยงานภาครัฐและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

1) โครงการพัฒนาพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในเขตอุทยานแห่งชาติ

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยการลดการใช้พลังงานฟอสซิลและการส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน เช่น การติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ในพื้นที่อนุรักษ์

ดำเนินการ: ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562

ผู้ดำเนินการ: กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

2) โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่อำเภอสังขละบุรี

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอำเภอสังขละบุรี โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการฟื้นฟูพื้นที่สีเขียว

เนินการ: ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561

ผู้ดำเนินการ: องค์การบริหารส่วนตำบลสังขละบุรี ร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs)

3) โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการขยะในเขตอุทยาน

การจัดการขยะและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีการเยี่ยมชมสูง เช่น การจัดตั้งจุดคัดแยกขยะและการส่งเสริมการใช้เคิล

ดำเนินการ: ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563

ผู้ดำเนินการ: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และกรมการท่องเที่ยว

4) โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่ริมแม่น้ำแคว

การพัฒนาพื้นที่ริมแม่น้ำแควให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการใช้พลังงานทดแทน

ดำเนินการ: ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564

ผู้ดำเนินการ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานกาญจนบุรี

อ้างอิง: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

5) โครงการส่งเสริมการใช้รถไฟฟ้าและจักรยานในแหล่งท่องเที่ยว

ส่งเสริมการใช้รถไฟฟ้าและจักรยานเพื่อการท่องเที่ยวแทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

ดำเนินการ: ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565

ผู้ดำเนินการ: การรถไฟแห่งประเทศไทย ร่วมกับหน่วยงานท้องถิ่นและภาคเอกชน

6) โครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

ศึกษาแนวทางการพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรีไปสู่เมืองท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน ความเป็นไปได้ และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาจังหวัดกาญจนบุรี ให้เป็นเมืองอัจฉริยะ คือ การสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ของแต่ละจังหวัด หรือในภาพรวมของกลุ่มจังหวัด รวมไปถึงการศึกษาความพร้อมในพื้นที่ และการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยต้องเลือกเทคโนโลยีที่มีความเหมาะสมจริงๆ มาปรับใช้ และต้องเป็นเทคโนโลยีที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ง่ายๆ ใช้งานได้จริง เสริมจุดเด่นของการท่องเที่ยวในพื้นที่ให้ดียิ่งขึ้น

ดำเนินการ: ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2563

ผู้ดำเนินการ:

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขารดา จิตต์อำมาตย์ (2560) ได้ทำการประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนเหล่าฝ้ายผดุงวิทย์ จังหวัดหนองคาย ด้วยรูปแบบการประเมิน CIPP โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลจำนวน 233 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา กรรมการสถานศึกษา นักเรียน และผู้ปกครอง พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่เหมาะสมที่สุดคือ ด้านกระบวนการ รองลงมาคือด้านบริบท และด้านผลผลิตตามลำดับ

พัศตรวิไล วงศ์ละ (2560) ได้ประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ตามรูปแบบ CIPP Model ทั้ง 4 ด้าน โดยเก็บจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน 5 โรงเรียน จำนวน 315 คน พบว่า ความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู กรรมการสถานศึกษา และนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินการด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ยังมีพบปัญหาในการดำเนินงานบางส่วน ได้แก่ ความพร้อมของโรงเรียนก่อนดำเนินโครงการ ในด้านวัสดุอุปกรณ์ อาคาร ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ บุคลากร งบประมาณสนับสนุน การมีส่วนร่วมของชุมชน การระดมทุนจากหน่วยงานองค์กรต่างๆ และกิจกรรมที่ให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมปรับปรุงพัฒนาโรงเรียน และเห็นควรที่จะมีการประเมินความพร้อมของโรงเรียนก่อนการดำเนินโครงการ เพิ่มงบประมาณในการสนับสนุน ให้กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทและมีส่วนร่วมระดมทุน เป็นสื่อกลางระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ระดมทุนจากองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะองค์กรเอกชน และประสานความร่วมมือกับองค์กรบริหารส่วนตำบลให้มากขึ้น

เมวิกา สุขะวิฑะ (2560) ประเมินโครงการการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนวัดเนินพระ (ทรงบดินทรราชูราษฎร์รังสรรค์)สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง โดยใช้รูปแบบจำลอง CIPP ซึ่งเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน จำนวน 228 คน พบว่า ความเห็นของผู้บริหารโดยรวมและรายด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยไปหามาก สามลำดับแรก ปรากฏว่าด้านกระบวนการ อยู่ในลำดับแรก รองลงมา คือ ด้านผลผลิต และด้านปัจจัยนำเข้า ตามลำดับ ความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านปัจจัยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านกระบวนการ ตามลำดับ สำหรับนักเรียน โดยรวมและรายด้านโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยค่าเฉลี่ย ด้านปัจจัยนำเข้าสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านผลผลิต

ทิพย์ทัศน์ ชินตาปัญญากุล, (2559) ทำการประเมินศักยภาพของพยาบาลที่จบใหม่ประจำปี 2557 ที่ปฏิบัติงานที่ศูนย์การแพทย์สมเด็จพระเทพรัตน์ จำนวน 5 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 1) ผลการประเมินด้านบริบท 1) ผลการประเมินด้านบริบท พบว่าหลักการและเหตุผลมีความเหมาะสม และมีความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการกับหลักการและเหตุผล ในระดับมาก 2) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า พื้นฐานความรู้ของพยาบาลจบใหม่ การคัดเลือกพยาบาลที่เลี้ยงสื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ และการบริหารโครงการ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก 3) ผลการประเมินด้านกระบวนการ พบว่ากระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดผล และประเมินผล โดยภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก 4) ผลการประเมินด้านผลผลิต พบว่า พยาบาลจบใหม่มีความรู้ ทักษะจากการฝึกอบรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ทางการแพทย์ได้ในระดับมาก 5) ผลการประเมินด้านผลกระทบ พบว่าพยาบาลจบใหม่มีการนำองค์ความรู้ไปใช้ในการดูแลผู้ป่วยได้ ในระดับมาก 6) ผลการประเมินด้านประสิทธิภาพ พบว่า พยาบาลจบใหม่มีความเหมาะสมในการจัดการทางการพยาบาลทางคลินิก และมีสมรรถนะพยาบาลจบใหม่หลังปฏิบัติงาน 6 เดือน ในระดับมาก 7) ผลการประเมินด้านความยั่งยืน พบว่าพยาบาลจบใหม่สามารถบริหารจัดการกับผู้ป่วยได้ครบถ้วนแบบองค์รวม และมีพัฒนางานตามสมรรถนะหลักของพยาบาลจบใหม่หลังปฏิบัติงาน 1 ปี ในระดับมาก 8) ผลการประเมินด้านการถ่ายทอดความรู้ พบว่า พยาบาลจบใหม่มีความเหมาะสมในด้านการสอนผู้ป่วยหรือญาติเพื่อจำหน่ายไปสู่บ้านได้ การ

แลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างทีมสุขภาพ และการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแนวปฏิบัติทางการพยาบาลในองค์กรในระดับปานกลาง

กัลยา ศรีวิเชียร (2557) การประเมินโครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิตของโครงการ 2) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตของโครงการ มีรายละเอียดคือ (1.1) การประเมินด้านบริบท พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด (1.2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (1.3) การประเมินด้านกระบวนการ พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก (1.4) การประเมินด้านผลผลิต พบว่า ผู้เข้ารับการพัฒนามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) แนวทางในการพัฒนาโครงการมีรายละเอียด ดังนี้ (2.1) ควรกำหนดช่วงเวลาในการพัฒนาให้มีความต่อเนื่องกันตลอดระยะเวลาของหลักสูตร (2.2) จัดเตรียม สื่อ อุปกรณ์ ให้มีความเพียงพอ สำหรับอำนวยความสะดวกในการใช้งานและสืบค้นข้อมูล (2.3) ปรับสัดส่วนกิจกรรมการพัฒนา โดยมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

เสาวภา ศรีสว่าง (2555) การประเมินโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต อยู่ในระดับดีมาก 2) คุณลักษณะส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา รายได้ต่อเดือนและประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการประเมินด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิตไม่แตกต่างกัน 3) แต่ละโรงเรียนในเขตตลิ่งชัน มีความคิดเห็นด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการและด้านผลผลิต ไม่แตกต่างกัน

สุภาวดี บาลี (2555) การประเมินโครงการจัดซื้อคอมพิวเตอร์แบบพกพาสำหรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ทำการประเมินโดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิปป์ปรับปรุงใหม่ปี 2003 ผลการวิจัยพบว่า 1) การประเมินบริบท พบว่า โครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดหาคอมพิวเตอร์ให้ค.ใช้งานได้อย่างพอเพียงซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสังคมในยุคปัจจุบัน และสอดคล้องกับหลักนโยบายการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยตามปรัชญา 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า เกี่ยวกับระบบเครือข่ายไร้สาย ศูนย์รับบริการหลังการใช้งาน มีความพร้อมและเหมาะสมอยู่ในระดับดีมาก เหมาะสมในการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง 3) การประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับกระบวนการ ขั้นตอนในการแจกคอมพิวเตอร์แบบพกพา พบว่ามีความเหมาะสม เป็นมาตรฐานอยู่ในระดับมาก 4) การประเมินด้านผลกระทบ พบว่า นศ.มีเจตคติต่อคอมพิวเตอร์แบบพกพาและเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้และผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อโครงการ

ชูชื่น พงษ์ดี (2553) การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนราชดำริ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านบริบท พบว่า การประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับเป้าหมายของโครงการ การจัดการสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอื้อต่อสุขภาพของนักเรียน และความต้องการของบุคลากร อยู่ในระดับมาก 2) ด้านปัจจัยนำเข้า พบว่า การประเมินความพร้อมของวิธีการดำเนินการกับงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และสมรรถภาพบุคลากรที่สนับสนุนการดำเนินงานของโครงการ ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก

3) ด้านกระบวนการ พบว่า การประเมินการควบคุมการบริหารโครงการเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากร การดำเนินโครงการ และการตรวจสอบโครงการ ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก 4) ด้านผลผลิต พบว่าความสำเร็จของโครงการ 4.1 การดำเนินโครงการตามเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียน จำนวน 10 องค์กรประกอบ อยู่ในระดับดีมาก 4.2 ผลกระทบทางสุขภาพ ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประกอบด้วย การมีสุขภาพดี (ดี) การดูแลสุขภาพ (เก่ง) และการมีความสุข (สุข) อยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed method) ระหว่างวิธีการเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative research) ซึ่งศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการดำเนินงานตามรูปแบบ CIPP ประกอบกับการศึกษาโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรีที่เกิดขึ้นในอดีต เพื่อใช้ในการตรวจสอบประเมินผลการดำเนินงาน ให้ครอบคลุมครบในทุก ๆ มิติให้มากที่สุดสอดคล้องตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้วางแผน และออกแบบงานวิจัยเอาไว้ ดังนี้

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากร ในการวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยทำการศึกษานักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี โดยจากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวของ กองเศรษฐกิจกรมการท่องเที่ยวและกีฬา ในปี 2565 มีจำนวน 11,453,168 คน (กองเศรษฐกิจกรมการท่องเที่ยวและกีฬา, 2567)

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ที่ศึกษาคือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี โดยเมื่อทำการคำนวณค่าเพื่อหาขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยโดยสูตรของทาโร่ ยามาเน่ เน่ (Taro Yamane, 1973 : 727-728) จากสูตร

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05

$$n = \frac{11,453,168}{1+11,453,168 (0.05)^2}$$

$$n = \frac{11,453,168}{1+28,632.92}$$

$$n = 399.99 \text{ คน}$$

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องทำการสำรวจทั้งหมด 400 คน

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เครื่องมือประกอบไปด้วยคำถามเพื่อใช้วิเคราะห์ทั้งสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และสถิติอนุมาน (Inferential statistic) โดยทำการแบ่งข้อคำถามเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ตามการประเมินตัวแบบ C (Context) – CIPP Model

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน ตามการประเมินตัวแบบ I (Input Evaluation) – CIPP Model

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามการประเมินกระบวนการ ตามการประเมินตัวแบบ P (Process Evaluation) – CIPP Model

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามการประเมินผลผลิต ตามการประเมินตัวแบบ P (Product Evaluation) – CIPP Model

ส่วนที่ 6 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับ ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการประเมินผลการดำเนินงาน ตามการประเมินตัวแบบ CIPP Model เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวทางของ Likert (1967) จากมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด ดังนี้

คะแนน	5	หมายถึง	ปัจจัยในระดับ	มากที่สุด
คะแนน	4	หมายถึง	ปัจจัยในระดับ	มาก
คะแนน	3	หมายถึง	ปัจจัยในระดับ	ปานกลาง
คะแนน	2	หมายถึง	ปัจจัยในระดับ	น้อย
คะแนน	1	หมายถึง	ปัจจัยในระดับ	น้อยที่สุด

3.1.3 การสร้าง และพัฒนาเครื่องมือในการศึกษา

การสร้าง และพัฒนาแบบสอบถามนั้นก่อนนำไปใช้ถามกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ผู้ศึกษาได้ทำการทดสอบความถูกต้องของเครื่องมือ (Validity) และการตรวจสอบความน่าจะเป็นของเครื่องมือ (Reliability) ดังนี้

การตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ โดยผู้ทำการศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ให้ครอบคลุมทั้งด้านโครงสร้าง เนื้อหา และภาษาที่ใช้เพื่อให้เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม และสามารถครอบคลุมวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา

หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC แทนดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับประเด็นหลักที่ศึกษา

ΣR แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ให้คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณหาค่า IOC ตามสูตรเกณฑ์

โดยข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้ และข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้ โดยให้หาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

ทั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.50 มาใช้เป็นข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ซึ่งได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นว่าแบบสอบถามทุกข้อที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงของเนื้อหา ครอบคลุมในแต่ละด้าน และครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผลการทดสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.93

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขแล้ว ไปดำเนินการทดสอบกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวพื้นที่ศึกษา จำนวน 30 ท่าน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบร็ค Cronbach (1953) โดยมีผลรวมค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.86

3.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เมื่อได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเชิงเนื้อหา และโครงสร้างคำถามเรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามลงสนามวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลมาใช้วิเคราะห์ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ประสานขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์ มทร.พระนคร เพื่อส่งถึงผู้มีอำนาจรับผิดชอบในแต่ละพื้นที่วิจัย ขออนุญาตและขอความร่วมมือเก็บข้อมูลแบบสอบถาม
- 2) ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการเก็บตัวอย่างแบบการแบบบังเอิญ
- 3) นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง และความครบถ้วน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งจะได้นำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป
- 4) นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์สถิติตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

3.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดผู้วิจัยนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อประมวลผลข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าความถี่ (frequency) และร้อยละ (Percentage) จำแนกเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์

2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการประเมินผลการดำเนินงาน ตามการประเมินตัวแบบ CIPP Model โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกตามปัจจัยด้านต่าง ๆ

การแปลความหมายของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม พิจารณาจากระดับคะแนนค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ซึ่งจัดขึ้น โดยให้คะแนนระดับความต้องการที่มีต่อปัจจัยในด้านต่างๆ แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง ปัจจัยในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง ปัจจัยในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง ปัจจัยในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง ปัจจัยในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง ปัจจัยในระดับมากที่สุด

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตรงประเด็น เชื่อถือได้ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงกลุ่ม (Focus Group) ของการวิจัยครั้งนี้ ไว้ รวม 28 ท่าน แบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม กลุ่มละ 4 ท่าน ประกอบด้วย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมไปถึงนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

1) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการท่องเที่ยวในพื้นที่	16	ท่าน
(ผู้ประกอบการ ร้านค้า/ที่พัก/ทัวร์, ไกด์, ชาวบ้าน, ฯลฯ)		
2) กลุ่มนักวิชาการในพื้นที่และนอกพื้นที่	6	ท่าน
3) นักวิชาการสิ่งแวดล้อมชำนาญการ	2	ท่าน
4) อุตสาหกรรมจังหวัดกาญจนบุรี	2	ท่าน
5) การพาณิชย์จังหวัดกาญจนบุรี	2	ท่าน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสัมภาษณ์เชิงกลุ่ม (Focus Group) เรื่องการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อใช้ในการจัดประชุมพบปะตามเวลานัดหมาย โดยชุดคำถามมีโครงสร้างคำถามแบ่งออกตามปัจจัยของวิธีการประเมิน CIPP ดังนี้

ส่วนที่ 1 C (Context) – การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม เป็นการประเมินให้ได้ข้อมูลสำคัญ เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการ เป็นการตรวจสอบว่าโครงการที่จะทำสนองปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงหรือไม่

ส่วนที่ 2 I (Input Evaluation) – การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาถึง ความเป็นไปได้ของโครงการ ความเหมาะสม และความพอเพียงของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ

ส่วนที่ 3 P (Process Evaluation) - การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินระหว่างการทำนงานโครงการ เพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินโครงการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นการตรวจสอบกิจกรรม เวลา ทรัพยากรที่ใช้ในโครงการ

ส่วนที่ 4 P (Product Evaluation) - การประเมินผลผลิต เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ/ เป้าหมายที่กำหนดไว้ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการและการประเมินผลเรื่องผลกระทบ (Impact) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของนโยบาย / แผนงาน / โครงการ

ส่วนที่ 5 การประเมินผลกระทบทางสังคม

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ประสานขอหนังสือจากคณะศิลปศาสตร์ มทร.พระนคร เพื่อส่งถึงกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือเก็บข้อมูลแบบสอบถาม

2) ยื่นหนังสือขอความอนุเคราะห์ ขอเข้าเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงกลุ่มต่อกลุ่มตัวอย่าง พร้อมแจ้งกำหนดการ วัน เวลา และสถานที่ในการพบปะ

3) นำชุดคำถามแบบกึ่งโครงสร้างเข้าทำการสัมภาษณ์เชิงกลุ่ม กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ ครบถ้วน และตรงประเด็น

4) นำผลการสัมภาษณ์ที่ได้มาแยกหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษาพร้อมตรวจสอบข้อมูลความถูกต้อง ตรงประเด็น และตอบโต้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

5) รวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูล ศึกษา และทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปนัย (Analytic Induction) เพื่อตอบโต้ประเด็นคำถามงานวิจัย และเพื่อสรุปวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยการจำแนกข้อมูล (Typology Analysis) ตามประเด็นที่ศึกษา ซึ่งการตีความจะใช้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ และการตีความจากการสังเกตเป็นองค์ประกอบรวม

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี ผู้วิจัยใช้การวิจัยแบบผสม (Mixed Methods Research) เนื่องจากผู้วิจัยมีความต้องการที่จะประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ของโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี และศึกษาแนวทางในการพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อให้ผลการศึกษาตรงประเด็น และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างถูกต้องที่สุด การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบายโดยเรียงลำดับเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

- ส่วนที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง
- ส่วนที่ 2 ผลประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ของโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี
- ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลต่อการประเมินโครงการรูปแบบชิปปิ้ง
- ส่วนที่ 4 บทสัมภาษณ์การสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

แสดงผลการศึกษาปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ สรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตาราง 4.1 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	100	25.00
หญิง	300	75.00
รวม	400	100.00

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเป็นเพศชายจำนวน 100 คน คิดร้อยละ 25.00

ตาราง 4.2 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลด้านอายุของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	27	6.75
20 - 29 ปี	159	39.75
30 - 39 ปี	82	20.50
40 - 49 ปี	48	12.00
50 - 59 ปี	69	17.25
60 ปีขึ้นไป	15	3.75
รวม	400	100.00

จากตาราง 4.2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 20-29 ปี จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 39.75 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 30-39 ปี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 และช่วงอายุ 50 - 59 ปีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 17.25ตามลำดับ ในส่วนของช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่น้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 3.75

ตาราง 4.3 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	7	1.75
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	311	77.75
สูงกว่าปริญญาตรี	82	20.50
รวม	400	100.0

จากตาราง 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า จำนวน 311 คน คิดเป็นร้อยละ 77.75 รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 และระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 1.75 ตามลำดับ

ตาราง 4.4 แสดงข้อมูลส่วนบุคคลด้านรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,001 บาท	5	1.25
10,001 – 20,000 บาท	11	2.75
20,001 – 30,000 บาท	74	18.50
มากกว่า 30,000 บาท	310	77.50
รวม	400	100.0

จากตาราง 4.4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน จำนวน 310 คน คิดเป็นร้อยละ 77.50 รองลงมา มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาทบาทต่อเดือน จำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 และมีรายได้ จำนวน 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 11

คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 ตามลำดับ ในส่วนของระดับรายได้ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่น้อยที่สุด คือ มีรายได้ น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.25

ส่วนที่ 2 ผลประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ของโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

แสดงผลการศึกษาการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี ด้วยแบบประเมินโครงการรูปแบบซิปป์ ซึ่งประกอบด้วยการประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิต

ตาราง 4.5 แสดงผลการประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ตามการประเมินตัวแบบ C (Context)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน	แปลผล
2.1 บริบทสภาพแวดล้อม			
1) การจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสามารถช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาสภาพแวดล้อม (ดิน น้ำ อากาศ ภูมิทัศน์ ป่า) ในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน	4.13	.691	ระดับมาก
2) นักท่องเที่ยวมีความต้องการในการเลือกใช้บริการที่พักสีเขียวท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเพิ่มมากขึ้น	4.18	.647	ระดับมาก
3) นักท่องเที่ยวมีความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเพิ่มมากขึ้น เช่น การปั่นจักรยาน หรือการใช้วัสดุรีไซเคิล	4.15	.662	ระดับมาก
2.2 ปัญหาในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ			
1) การจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ส่งผลให้ต้นทุนในการดำเนินการสูงมากขึ้น	3.66	.876	ระดับมาก
2) ผู้ประกอบการขาดความรู้ที่เพียงพอในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ	4.12	.627	ระดับมาก
3) ผู้ประกอบการมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ	4.12	.632	ระดับมาก
4) ขาดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ	3.69	.889	ระดับมาก
ผลรวมรายด้าน	4.01	.543	ระดับมาก

จากตาราง 4.5 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมเกี่ยวกับโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 จัดอยู่ในระดับในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อจะพบว่า บริบทสภาพแวดล้อมความต้องการในการเลือกใช้บริการที่พักสีเขียวของนักท่องเที่ยวมีคะแนนสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.18 รองลงมาคือ ความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเพิ่มมากขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.15

ตาราง 4.6 แสดงผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน ตามการประเมินตัวแบบ I (Input Evaluation)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน	แปลผล
3.1 สถานที่พัก			
1) การใช้เชื้อเพลิงชีวมวลในการประกอบอาหาร อาหาร มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ	4.11	.650	ระดับมาก
2) การใช้ไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ในที่พัก มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ	4.14	.648	ระดับมาก
3) การสร้างที่พักสีเขียว (วัสดุก่อสร้าง, เพอร์นิเจอร์, สิ่งของเครื่องใช้) มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ	4.54	.632	ระดับมากที่สุด
4) การบริหารจัดการที่พักสีเขียว (การประหยัดน้ำและไฟ, การจัดการขยะมูลฝอย/เศษอาหาร, การบริหารจัดการน้ำเสียน้ำเสีย) มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ	4.55	.655	ระดับมากที่สุด
3.2 กิจกรรม			
1) บริการการเดินทางด้วยพาหนะรถบริการพิเศษในพื้นที่แทนรถส่วนตัว เช่น รถอิกแท็ก รถสามล้อปั่น มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ	4.50	.683	ระดับมากที่สุด
2) บริการการเดินทางด้วยพาหนะปลอดมลภาวะส่วนตัวแทนรถส่วนตัว เช่น จักรยาน จักรยานยนต์ไฟฟ้า หรือสกูตเตอร์ มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ	4.51	.672	ระดับมากที่สุด
3) การให้บริการเรื่องถุงผ้าหรือถุงกระดาษรีไซเคิลแทนถุงพลาสติก ในทุกกิจกรรม มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ	4.46	.707	ระดับมากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.40	.487	ระดับมาก

จากตาราง 4.6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 จัดอยู่ในระดับในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อจะพบว่า การบริหารจัดการที่พักสีเขียว (การประหยัดน้ำและไฟ, การจัดการขยะมูลฝอย/เศษอาหาร, การบริหารจัดการน้ำเสียน้ำเสีย) มีคะแนนสูงที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.55 รองลงมา คือ การสร้างที่พักสีเขียว (วัสดุก่อสร้าง, เพอร์นิเจอร์, สิ่งของเครื่องใช้) มีค่าเฉลี่ย 4.54

ตาราง 4.7 แสดงผลการประเมินกระบวนการ ตามการประเมินตัวแบบ P (Process Evaluation)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน	แปลผล
4.1 สถานที่พัก			
1) มีการใช้เชื้อเพลิงชีวมวลในการประกอบอาหาร ในสถานที่ ประกอบการ	4.02	.677	ระดับมาก
2) มีการใช้ไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ในสถานที่ประกอบการ	3.78	.872	ระดับมาก
3) มีการดำเนินการก่อสร้างที่พักสีเขียว (วัสดุก่อสร้าง, เพอร์นิเจอร์, สิ่งของเครื่องใช้)	4.10	.704	ระดับมาก
4) มีการบริหารจัดการที่พักสีเขียว (การประหยัดน้ำและไฟ, การ จัดการขยะมูลฝอย/เศษอาหาร, การบริหารจัดการน้ำเสียน้ำเสีย)	4.17	.633	ระดับมาก
4.2 กิจกรรม			
1) มีบริการการเดินทางด้วยพาหนะรถบริการพิเศษในพื้นที่แทนรถ ส่วนตัว เช่น รถอู่แท็กซี่ รถสามล้อปั่น ในสถานที่ประกอบการ	4.18	.685	ระดับมาก
2) มีบริการการเดินทางด้วยพาหนะปลอดมลภาวะส่วนตัวแทนรถ ส่วนตัว เช่น จักรยาน จักรยานยนต์ไฟฟ้า หรือสกูตเตอร์ ในสถานที่ ประกอบการ	4.30	.795	ระดับมาก ที่สุด
3) มีบริการเรื่องถุงผ้าหรือถุงกระดาษรีไซเคิลแทนถุงพลาสติกในทุก กิจกรรม ในสถานที่ประกอบการ	4.25	.801	ระดับมาก ที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.11	.549	ระดับมาก

จากตาราง 4.7 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวประเมินกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 จัดอยู่ในระดับในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อจะพบว่า จัดให้มีการบริการการเดินทางด้วยพาหนะปลอดมลภาวะส่วนตัวแทนรถส่วนตัว มีคะแนนสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.30 รองลงมา คือ จัดให้มีการบริการเรื่องถุงผ้าหรือถุงกระดาษรีไซเคิลแทนถุงพลาสติกในทุกกิจกรรม มีค่าเฉลี่ย 4.25

ตาราง 4.8 แสดงผลการประเมินผลผลิต ตามการประเมินตัวแบบ P (Product Evaluation)

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน	แปลผล
5.1 สถานที่พัก			
1) การใช้เชื้อเพลิงชีวมวลในการประกอบอาหาร ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)	4.12	.627	ระดับมาก
2) การใช้ไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ในที่พัก ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)	4.27	.762	ระดับมากที่สุด
3) การสร้างที่พักสีเขียว (วัสดุก่อสร้าง, เพอร์นิเจอร์, สิ่งของเครื่องใช้) ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)	4.25	.774	ระดับมากที่สุด
4) การบริหารจัดการที่พักสีเขียว (การประหยัดน้ำและไฟ, การจัดการขยะมูลฝอย/เศษอาหาร, การบริหารจัดการน้ำเสีย) ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)	4.05	.799	ระดับมาก
5.2 กิจกรรม			
1) การให้บริการการเดินทางด้วยพาหนะบริการพิเศษในพื้นที่แทนรถส่วนตัว เช่น รถอิกแท็ก รถสามล้อปั่น ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)	4.04	.814	ระดับมาก
2) การให้บริการการเดินทางด้วยพาหนะปลอดมลภาวะส่วนตัวแทนรถส่วนตัว เช่น จักรยาน จักรยานยนต์ไฟฟ้า หรือสกูตเตอร์ ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)	4.24	.791	ระดับมากที่สุด
3) การให้บริการเรื่องถุงผ้าหรือถุงกระดาษรีไซเคิลแทนถุงพลาสติกในทุกกิจกรรม ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)	4.21	.818	ระดับมากที่สุด
ผลรวมรายด้าน	4.17	.590	ระดับมาก

จากตาราง 4.8 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวประเมินผลผลิต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 จัดอยู่ในระดับในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อจะพบว่า การใช้ไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ในที่พัก มีคะแนนสูงที่สุดที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมาคือ การสร้างที่พักสีเขียว (วัสดุก่อสร้าง, เพอร์นิเจอร์, สิ่งของเครื่องใช้) มีค่าเฉลี่ย 4.25

ตาราง 4.9 แสดงผลการประเมินพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี ตามแบบประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน	แปลผล
ด้านบริบท	4.01	.543	ระดับมาก
ด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน	4.40	.487	ระดับมาก
ด้านการประเมินกระบวนการ	4.11	.549	ระดับมาก
ด้านการประเมินผลผลิต	4.17	.590	ระดับมาก
ผลรวมการประเมิน	4.17	.423	ระดับมาก

จากตาราง 4.9 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวประเมินพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี ตามแบบประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.17 จัดอยู่ในระดับในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อนมีคะแนนสูงสุด มีค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมาคือด้านการประเมินผลผลิต มีค่าเฉลี่ย 4.17 ส่วนด้านที่มีคะแนนต่ำที่สุดคือ ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ย 4.01

ส่วนที่ 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลต่อการประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้

แสดงผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลต่อการประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในการทดสอบสมมติฐานงานวิจัย

ตาราง 4.10 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ต่อการประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้ จำแนกตามเพศ

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม	ภายในกลุ่ม	.398	1	.398	1.352	.246
	ระหว่างกลุ่ม	117.155	398	.294		
	รวม	117.553	399			
ด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน	ภายในกลุ่ม	6.061	1	6.061	27.285	.000*
	ระหว่างกลุ่ม	88.416	398	.222		
	รวม	94.477	399			
ด้านกระบวนการตามการประเมินตัวแบบ	ภายในกลุ่ม	.086	1	.086	.284	.594
	ระหว่างกลุ่ม	120.065	398	.302		
	รวม	120.151	399			
ด้านการประเมินผลผลิต	ภายในกลุ่ม	.736	1	.736	2.122	.146
	ระหว่างกลุ่ม	138.020	398	.347		
	รวม	138.756	399			
รวม	ภายในกลุ่ม	.359	1	.359	2.009	.157
	ระหว่างกลุ่ม	71.075	398	.179		
	รวม	71.433	399			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 4.10 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีเพศแตกต่างกัน มีการประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านย่อยพบว่า เพศส่งผลให้มีการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.11 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ต่อการประเมินโครงการรูปแบบชิปปิ้ง
จำแนกตามอายุ

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ด้านบริบทหรือสภาวะ แวดล้อม	ภายในกลุ่ม	1.347	5	.269	.913	.472
	ระหว่างกลุ่ม	116.206	394	.295		
	รวม	117.553	399			
ด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือ ปัจจัยป้อน	Between Groups	2.010	5	.402	1.713	.131
	Within Groups	92.468	394	.235		
	Total	94.477	399			
ด้านกระบวนการ ตาม การประเมินตัวแบบ	Between Groups	.580	5	.116	.382	.861
	Within Groups	119.571	394	.303		
	Total	120.151	399			
ด้านการประเมินผลผลิต	Between Groups	.792	5	.158	.452	.812
	Within Groups	137.964	394	.350		
	Total	138.756	399			
รวม	Between Groups	.674	5	.135	.751	.586
	Within Groups	70.759	394	.180		
	Total	71.433	399			

จากตาราง 4.11 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกัน มีการประเมินโครงการรูปแบบชิปปิ้งไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านย่อยก็ไม่พบว่าอายุส่งผลให้มีการประเมินที่แตกต่างกัน

ตาราง 4.12 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ต่อการประเมินโครงการรูปแบบชิปปิ้ง
จำแนกตามระดับการศึกษา

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ด้านบริบทหรือสภาวะ ภายในกลุ่ม แวดล้อม	ระหว่างกลุ่ม	7.627	2	3.813	13.772	.000*
	รวม	109.926	397	.277		
		117.553	399			
ด้านปัจจัยเบื้องต้น หรือปัจจัยป้อน	Between Groups	2.521	2	1.261	5.442	.005*
	Within Groups	91.956	397	.232		
	Total	94.477	399			
ด้านกระบวนการ ตาม การประเมินตัวแบบ	Between Groups	5.059	2	2.530	8.726	.000*
	Within Groups	115.092	397	.290		
	Total	120.151	399			
ด้านการประเมินผล ผลิต	Between Groups	4.059	2	2.030	5.982	.003*
	Within Groups	134.697	397	.339		
	Total	138.756	399			
รวม	Between Groups	3.320	2	1.660	9.675	.000*
	Within Groups	68.113	397	.172		
	Total	71.433	399			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 4.12 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวยุคที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีการประเมินโครงการรูปแบบชิปปิ้งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเมื่อพิจารณารายด้านย่อยพบว่า ระดับการศึกษาส่งผลให้มีการประเมินในทุกรายด้านแตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ (post hoc) เพิ่มเติมเพื่อระบุจำแนกกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 4.13 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ (post hoc) ของการประเมิน
โครงการรูปแบบชิปปิ้ง จำแนกตามระดับการศึกษา

	ค่าเฉลี่ย	ต่ำกว่าปริญญาตรี 3.63	ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 4.15	สูงกว่าปริญญาตรี 4.29
ต่ำกว่าปริญญาตรี	3.63	-	-0.52 (0.158)*	-0.66 (0.163)*
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	4.15		-	-0.13 (0.051)*
สูงกว่าปริญญาตรี	4.29			-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 4.13 ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวยุคที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีการให้คะแนนประเมินโครงการรูปแบบชิปปิ้งสูงที่สุด โดยสูงกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวยุคที่มีระดับการศึกษาระดับ

ปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวยที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการให้คะแนนประเมินโครงการรูปแบบชิปป์สูงกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวยที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 4.14 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ต่อการประเมินโครงการรูปแบบชิปป์ จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ด้านบริบทหรือสภาวะ ภายในกลุ่ม		4.876	3	1.625	5.712	.001*
	แวดล้อม ระหว่างกลุ่ม	112.677	396	.285		
	รวม	117.553	399			
ด้านปัจจัยเบื้องต้น หรือปัจจัยป้อน	Between Groups	6.399	3	2.133	9.589	.000*
	Within Groups	88.079	396	.222		
	Total	94.477	399			
ด้านกระบวนการ ตาม การประเมินตัวแบบ	Between Groups	3.090	3	1.030	3.485	.016*
	Within Groups	117.061	396	.296		
	Total	120.151	399			
ด้านการประเมินผล ผลิต	Between Groups	3.370	3	1.123	3.286	.021*
	Within Groups	135.385	396	.342		
	Total	138.756	399			
รวม	Between Groups	3.047	3	1.016	5.881	.001*
	Within Groups	68.386	396	.173		
	Total	71.433	399			

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 4.14 พบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวยที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน มีการประเมินโครงการรูปแบบชิปป์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเมื่อพิจารณารายด้านย่อย พบว่า ระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่งผลให้มีการประเมินในทุกรายด้านแตกต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ (post hoc) เพิ่มเติมเพื่อระบุจำแนกกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน

ตาราง 4.15 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ (post hoc) ของการประเมินโครงการรูปแบบชิปปิ้ง จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

		น้อยกว่า 10,001 บาท	10,001 – 20,000 บาท	20,001 – 30,000 บาท	มากกว่า 30,000 บาท
	ค่าเฉลี่ย	3.76	3.74	4.21	4.18
น้อยกว่า 10,001 บาท	3.76	-	0.02 (0.224)	-0.44 (0.192)*	-0.42 (0.187)*
10,001 – 20,000 บาท	3.74		-	-0.47 (0.134)*	-0.44 (0.127)*
20,001 – 30,000 บาท	4.21			-	0.02 (0.053)
มากกว่า 30,000 บาท	4.18				-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 4.15 ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 30,000 บาท มีการให้คะแนนประเมินโครงการรูปแบบชิปปิ้งสูงสุด โดยสูงกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 10,001 บาท และ 10,001 – 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท การให้คะแนนประเมินโครงการรูปแบบชิปปิ้งสูงกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,001 บาท และ 10,001 – 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนที่ 4 บทสรุปการสนทนากลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงอุปนัย (Analytic Induction) ประเด็นสำคัญการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรีจากการสนทนากลุ่ม ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบทหรือสถานะแวดล้อม ของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นวิธีการตรวจสอบโครงการที่เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

การประเมินด้านบริบทหรือสถานะแวดล้อม เป็นการประเมินเพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่ช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการและตรวจสอบความเป็นไปได้ของโครงการ โดยการประเมินในด้านนี้มีเป้าหมายเพื่อ ระบุปัญหาและความต้องการที่แท้จริง กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน ตรวจสอบความเป็นไปได้และความเหมาะสม และระบุความเสี่ยงและโอกาส แต่ในการนำไปใช้งานจริงในพื้นที่นั้นบางครั้งอาจไม่ได้สะท้อนถึงความต้องการที่แท้จริงของทั้งนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งนักท่องเที่ยวนั้นให้ความสนใจในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แต่ความต้องการที่แท้จริงของชุมชนท้องถิ่นคือต้องการโครงการที่เน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากกว่า ซึ่งการพัฒนาแบบการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบางครั้งก่อให้เกิดต้นทุนที่สูงขึ้นมากเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ที่เพิ่มขึ้นไม่มาก ซึ่งการที่ความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นที่ไม่ตรงกันอาจทำให้การออกแบบโครงการของภาครัฐหรือเอกชนเพื่อช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำนั้นไม่ตอบสนองต่อความต้องการที่แท้จริง สิ่งนี้ทำให้ชุมชนมักต้องความต้องการให้โครงการจากทางภาครัฐช่วยเหลือในด้านแหล่งเงินทุนหรือการช่วยแบกรับค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมที่เกิดขึ้นในธุรกิจเมื่อต้องปรับเปลี่ยนการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

ทั้งนี้สภาพบริบทของสังคมไทยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ยังมีส่วนทำให้การวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบันและคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตของการประเมินทางด้านบริบทนั้นอาจมีความคลาดเคลื่อนได้ง่าย ตัวอย่างเช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐที่ไม่แน่นอน ของนโยบายภาครัฐที่ส่งเสริมการใช้พลังงานหมุนเวียนซึ่งเปลี่ยนไปตามยุคสมัยของการเมือง หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่รุนแรงส่งผลให้เกิดภาวะน้ำท่วมซึ่งก่อความเสียหายอย่างมากต่อธุรกิจที่เลือกลงทุนการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างอาคารที่พักและภูมิทัศน์ของธุรกิจการให้บริการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางด้านบริบทภาพรวมของเศรษฐกิจในทางลบที่ทำให้ผู้บริโภคมีกำลังซื้อลดลงและอาจเลือกการท่องเที่ยวแบบประหยัดมากกว่าการเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมเพื่อท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ นอกจากนี้แนวโน้มความต้องการในการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำของนักท่องเที่ยวในปัจจุบันยังของคนไทย ยังเป็นเพียงแนวโน้มตามกระแสนิยมไม่ได้เกิดขึ้นจากความต้องการของทุกคนอย่างแท้จริงเนื่องจากสถานะเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยให้ทุกคนปฏิบัติได้ ดังนั้นจึงเป็นความเสี่ยงที่หากกระแสนิยมของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปก็จะทำให้ธุรกิจต้องแบกรับต้นทุนในการบริหารจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำที่เป็นค่าใช้จ่ายคงที่ในการดำเนินธุรกิจ

นอกจากนี้การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบลดคาร์บอนในพื้นที่มักมองข้ามหรือไม่ให้ความสำคัญต่อ การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตหรือผลกระทบต่อการดำรงชีพ และไม่มีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนต่อกลุ่มธุรกิจและชุมชน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจในชุมชนอย่างยั่งยืน โดยโครงการส่วนใหญ่มักจัดขึ้นในรูปแบบของการสัมมนาหรือประชุมชี้แจง นำเสนอเพียงข้อมูลหรือเป้าหมายทิศทางที่อยากให้ชุมชนพัฒนา รวมถึงการนำเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามานำเสนอหรือแนะนำ แต่ขาดการเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ

ระบุสิ่งที่ต้องทำอย่างชัดเจน รวมถึงขาดการจัดโครงการการเรียนรู้แบบเชิงปฏิบัติการให้คนในชุมชนได้ทดลองปฏิบัติจริง โดยเฉพาะเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่คนในชุมชนไม่สามารถเรียนรู้ได้เอง หรือไม่มีไอเดียในการนำไปประยุกต์ใช้ด้วยตนเองเพราะไม่มีความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้

ในเรื่องของปัญหาที่พบในการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ คือ การที่มีต้นทุนในการให้บริการเพิ่มขึ้น แข่งขันกับคู่แข่งที่ไม่ได้ทำการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำได้ยาก รวมถึงลูกค้าบางส่วนไม่ต้องการจ่ายค่าที่พักที่ราคาสูงขึ้นเพื่อการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เพราะความแตกต่างของราคาที่พักค่อนข้างเห็นได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้คือผู้ให้บริการไม่มีความรู้ความเข้าใจ หรือแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ โดยเฉพาะคนในชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้เทคโนโลยีพื้นฐานอย่างอินเทอร์เน็ตในการโปรโมตจุดเด่นของการท่องเที่ยวของตน และยังขาดแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างจุดเด่นของการบริการของธุรกิจตนเอง

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน ของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นวิธีการตรวจสอบโครงการที่เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

การประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน เป็นการวิเคราะห์และประเมินทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินโครงการหรือกิจกรรม รวมถึงการประเมินความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้มั่นใจว่าโครงการสามารถดำเนินไปได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สำหรับโครงการการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ การประเมิน Input Evaluation สำคัญมาก เนื่องจากโครงการประเภทนี้ต้องการทรัพยากรและการจัดการที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการลดคาร์บอน โดยสิ่งที่ต้องพิจารณา ประกอบด้วย การระบุทรัพยากรที่จำเป็น, การวิเคราะห์ความพร้อมและความเพียงพอของทรัพยากร, และการวางแผนและจัดการความเสี่ยง ซึ่งสามารถช่วยให้หาจุดบกพร่องหรือปัญหาของพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรีได้อย่างชัดเจน

ปัญหาหลักที่เกิดขึ้นจากวิธีการประเมินสำหรับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ คือ การขาดความชัดเจนเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการลดคาร์บอน เนื่องจากไม่มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับระดับการลดคาร์บอนที่ต้องการ ทำให้ยากต่อการกำหนดงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นในการจัดทำโครงการของภาครัฐ รวมถึงวัตถุประสงค์ที่ไม่ตรงกันของนักท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการดังที่กล่าวในข้างต้นคือนักท่องเที่ยวต้องการลดคาร์บอนแต่ผู้ประกอบการต้องการผลกำไร ส่งผลให้การบริการเพื่อลดคาร์บอนจะเลือกทำเฉพาะในสิ่งที่มีต้นทุนต่ำและดึงดูดลูกค้าได้เท่านั้น ในเรื่องของความพร้อมและความเพียงพอของทรัพยากรในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ทรัพยากรมนุษย์หรือบุคลากรที่สามารถใช้เทคโนโลยีเกี่ยวกับการลดคาร์บอนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในเรื่องของการวางแผนการดำเนินงานคาร์บอนต่ำ การปฏิบัติงานเกี่ยวกับการลดคาร์บอน หรือแม้แต่การตลาดส่งเสริมธุรกิจคาร์บอนต่ำ ซึ่งคนในชุมชนขาดแคลนส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ และต้องการให้มีการฝึกอบรมบุคลากรจากภาครัฐ

ทั้งนี้เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยถึงความเหมาะสมและเป็นไปได้ ของการให้บริการต่างๆ สำหรับการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี สามารถสรุปได้ ดังนี้

1) การใช้เชื้อเพลิงชีวมวลในการประกอบอาหาร สามารถลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิลและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้ ซึ่งพื้นที่ชนบทหรือชุมชนที่มีการเกษตรเป็นหลัก จะมีวัตถุดิบชีวมวล

เหลือใช้จำนวนมากโดยเฉพาะ ฟิน กังไม้ แกลบ หรือเศษเหลือทางการเกษตร หากมีการจัดการอย่างเหมาะสม จะไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมาก โดยปัญหาหลักที่เกิดขึ้นในการดำเนินการ คือ ฝุ่น/ควัน ที่เกิดจากเผาไหม้ไม่สมบูรณ์ เพราะไม่ได้ใช้เตาชีวมวลที่มีประสิทธิภาพสูงในการเผาไหม้และลดการปล่อยควันเนื่องจากปัญหาในด้านของราคาต้นทุนและการติดตั้งที่ยังยาก

2) การใช้ไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ในที่พัก พบว่า ในจังหวัดกาญจนบุรีจะมีสภาพอากาศที่ค่อนข้างเหมาะสมกับการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ แต่ก็มีสภาพภูมิอากาศที่ไม่แน่นอน เช่น ฤดูฝนที่มีเมฆมากหรือฝนตกหนัก ทำให้ประสิทธิภาพของระบบพลังงานแสงอาทิตย์ลดลง เนื่องจากแสงอาทิตย์ที่ไม่เพียงพอในการผลิตไฟฟ้า ประกอบกับต้นทุน การติดตั้งระบบพลังงานแสงอาทิตย์ในที่พักต้องใช้ต้นทุนสูง โดยเฉพาะสำหรับการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ อุปกรณ์แบตเตอรี่สำหรับเก็บพลังงาน รวมถึงค่าบำรุงรักษาที่มีตลอดเวลาในการใช้งาน ทำให้เป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสมในการเลือกพัฒนา

3) การก่อสร้างที่พักสีเขียว (วัสดุก่อสร้าง, เฟอร์นิเจอร์, สิ่งของเครื่องใช้) เป็นวิธีการที่มุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยการใช้วัสดุก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ และสิ่งของเครื่องใช้ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งสามารถทำได้ง่ายในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี โดยพบปัญหาเพียงเล็กน้อย คือการมีต้นทุนที่สูงกว่าวัสดุทั่วไป และการที่ผู้รับเหมาในท้องถิ่นขาดความรู้ความเข้าใจหรือทักษะในการก่อสร้างที่เหมาะสม รวมถึงการออกแบบที่พักให้เข้ากับสภาพภูมิประเทศที่ต้องการนกออกแบบที่มีประสบการณ์

4 การบริหารจัดการที่พักสีเขียว (การประหยัดน้ำและไฟ, การจัดการขยะมูลฝอย/เศษอาหาร, การบริหารจัดการน้ำเสีย) เป็นแนวทางที่มุ่งเน้นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ผู้ประกอบการพบปัญหาหลายประเภท ได้แก่ ราคาต้นทุนในการบริหารจัดการที่เพิ่มขึ้นเช่นการเปลี่ยนอุปกรณ์เพื่อประหยัดน้ำหรือไฟ หรือการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียด้วยชีวมวล รวมทั้งค่าการดูแลรักษาระบบที่สร้างขึ้น ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากส่วนของผู้ประกอบการที่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง แต่ก็มีปัญหาบางส่วนที่ต้องแก้ไขที่หน่วยงานภาครัฐเช่น การคัดแยกประเภทขยะที่ผู้ประกอบการสามารถคัดแยกขยะได้แต่ก็ถูกนำกลับไปรวมทิ้งที่เดียวกับเมื่อภาครัฐเป็นผู้จัดเก็บ

3. การประเมินกระบวนการ ของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นวิธีการตรวจสอบโครงการที่เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

การประเมินกระบวนการเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินโครงการที่เน้นการตรวจสอบและวิเคราะห์กระบวนการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในโครงการ เพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นในการประเมินกระบวนการของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย

1) การขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณ การขาดแคลนงบประมาณและทรัพยากรที่จำเป็นของผู้ประกอบการ เช่น เงินทุนสำหรับการติดตั้งอุปกรณ์ประหยัดพลังงาน การบำบัดน้ำเสีย การจัดการขยะ หรือการฝึกอบรมพนักงาน

2) ความไม่พร้อมของเทคโนโลยีและความเชี่ยวชาญ การขาดความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการใหม่ ๆ ในการประหยัดพลังงานหรือจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน ส่งผลให้กระบวนการดำเนินการไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง และทำให้เกิดปัญหาในการบำรุงรักษาและใช้งานเทคโนโลยี

3) การขาดการมีส่วนร่วมและสนับสนุนจากชุมชนท้องถิ่น มชนท้องถิ่นอาจขาดความรู้ความเข้าใจหรือไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำอย่างเพียงพอ ทำให้ไม่เกิดการสนับสนุน

4) ขาดระบบตรวจสอบและติดตามผลของโครงการ ขาดระบบตรวจสอบและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพในการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ให้ไม่สามารถระบุปัญหาและแก้ไขได้ทันเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของโครงการ รวมถึงการขาดการสื่อสารหรือการป้องกันข้อมูลกลับที่ชัดเจนทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน แก้ไข เกิดการทำงานซ้ำซ้อน และไม่ได้ผลตามเป้าหมายที่กำหนด

4. การประเมินผลผลิต ของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นวิธีการตรวจสอบโครงการที่เหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

การประเมินผลผลิต เป็นการตรวจสอบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการว่าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ เช่น การลดการปล่อยก๊าซคาร์บอน การเพิ่มจำนวนผู้เข้าร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวสีเขียว หรือการสร้างความพึงพอใจและการรับรู้ที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมในหมู่นักท่องเที่ยว การประเมินผลผลิตจะเน้นการวัดผลสำเร็จของโครงการหลังจากการดำเนินงานเสร็จสิ้น และตรวจสอบว่าผลลัพธ์เหล่านั้นสอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยปัญหาที่เกิดขึ้นในการประเมินผลผลิตของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี ประกอบด้วย

1) การขาดข้อมูลที่เพียงพอและเชื่อถือได้ การประเมินผลผลิตต้องการข้อมูลที่ถูกต้องและครอบคลุมเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ ซึ่งโครงการต่างๆ ที่จัดทำขึ้นในอดีตนั้น หลายโครงการขาดการวัดผลลัพธ์ การตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น และการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ยากต่อการนำข้อมูลที่มีไปใช้วัดผลหรือเปรียบเทียบการพัฒนาการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี โดยเฉพาะขาดการวัดผลในเรื่องของผลลัพธ์ทางสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ ทั้งในเรื่องของการลดมลพิษ การสร้างงานใหม่ หรือการเพิ่มรายได้ท้องถิ่น

2) การขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การขาดความร่วมมือ การตระหนักรู้จากชุมชนท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และนักท่องเที่ยวในการให้ข้อมูลและการประเมินผล ทำให้การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ผลลัพธ์เป็นไปได้ยาก

3) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวตามกระแสสังคมของคนไทย ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเกิดความเสี่ยงในการลงทุน รวมถึงการขาดความตระหนักรู้ทั้งจากนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่นที่จะร่วมใจในการให้ความสำคัญรักษาสิ่งแวดล้อม

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ในจังหวัดกาญจนบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ของโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี 2) ศึกษา ศักยภาพของกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2 ตามกรอบแนวคิด BCG Economy 3) ศึกษาแนวทาง ในการพัฒนาโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 สรุปข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวนอยู่ในช่วงอายุ 20-29 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีรายได้มากกว่า 30,000 บาทต่อเดือน

5.1.2 ผลประเมินบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน ผลผลิต ของโครงการพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

ผลสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวประเมินพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำใน จังหวัดกาญจนบุรี ตามแบบประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.17 จัดอยู่ในระดับ ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านจะพบว่า ด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อนมีคะแนนสูงสุด มี ค่าเฉลี่ย 4.40 รองลงมาคือด้านการประเมินผลผลิต มีค่าเฉลี่ย 4.17 ส่วนด้านที่มีคะแนนต่ำที่สุดคือ ด้านบริบท มีค่าเฉลี่ย 4.01

5.1.3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลต่อการประเมินโครงการ รูปแบบชิปปี้

ผลวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนส่งผล ให้ผลการประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลให้ผลการประเมินโครงการ รูปแบบชิปปี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรี มีการให้คะแนนประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้สูงที่สุด โดยสูงกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีระดับ การศึกษาระดับปริญญาตรี และต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า กลุ่ม ตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีการให้คะแนนประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้สูงกว่า กลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกันส่งผลให้ผลการประเมิน โครงการรูปแบบชิปปี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อ เดือน 20,001 – 30,000 บาท มีการให้คะแนนประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้สูงที่สุด โดยสูงกว่ากลุ่ม นักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน น้อยกว่า 10,001 บาท และ 10,001 – 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 30,000 บาท การ ให้คะแนนประเมินโครงการรูปแบบชิปปี้สูงกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 10,001 บาท และ 10,001 – 20,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นขั้นตอนสำคัญในการวางแผนและดำเนินโครงการ โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและความเป็นไปได้ของโครงการเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน อย่างไรก็ตาม การประเมินในด้านนี้มักประสบปัญหาหลายประการ ได้แก่ ความขัดแย้งระหว่างความต้องการของนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งการประเมินบริบทพบว่าแม้นักท่องเที่ยวจะให้ความสนใจในการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ แต่ชุมชนท้องถิ่นกลับให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจมากกว่า ความต้องการที่ไม่สอดคล้องนี้ส่งผลให้โครงการที่ออกแบบมาไม่สามารถตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของทั้งสองฝ่ายได้ ซึ่งอาจทำให้โครงการไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างการมีส่วนร่วมจากชุมชนหรือดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เพียงพอ ดังนั้นจึงจำเป็นในการสร้างความเข้าใจร่วมกันและการประนีประนอมระหว่างฝ่ายต่าง ๆ เพื่อให้โครงการสามารถตอบสนองทั้งเป้าหมายด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุล

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจคือปัญหาที่สำคัญอีกประการเนื่องจากสภาพบริบทของสังคมไทยที่มีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วและไม่แน่นอน ทำให้การวิเคราะห์และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคตเป็นไปได้ยาก การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐและสถานการณ์เศรษฐกิจที่ไม่แน่นอนเป็นปัจจัยที่สามารถสร้างความเสี่ยงให้กับโครงการ ซึ่งส่งผลให้ธุรกิจต้องเผชิญกับภาระต้นทุนที่เพิ่มขึ้นและความไม่แน่นอนในการลงทุน การประเมินด้านบริบทที่ดีจึงควรมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้ตามการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และนโยบายของรัฐ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความท้าทายที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ถึงแม้การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำจะเป็นแนวโน้มที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน แต่การประเมินบริบทพบว่าความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงได้ง่ายตามกระแสนิยมและภาวะเศรษฐกิจที่ไม่เอื้ออำนวยอาจทำให้โครงการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน หากกระแสนิยมเปลี่ยนแปลงหรือเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้การพัฒนาโครงการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำจำเป็นต้องมีแผนการที่ยืดหยุ่นและมีกลยุทธ์ที่สามารถปรับตัวได้ตามการเปลี่ยนแปลงของตลาดและสถานการณ์ทางเศรษฐกิจเพื่อให้สามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

ส่วนปัญหาในด้านการปฏิบัติที่เกิดขึ้นคือการจัดการต้นทุนและการบริหารทางการเงิน เนื่องจากการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำมักต้องเผชิญกับต้นทุนที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับการให้บริการแบบดั้งเดิม ส่งผลให้การดำเนินธุรกิจมีความยากลำบากในการแข่งขันกับคู่แข่งที่ไม่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานคาร์บอนต่ำ นักท่องเที่ยวบางกลุ่มอาจไม่ต้องการจ่ายค่าที่พักที่สูงขึ้นเพื่อสนับสนุนการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นการบริหารจัดการต้นทุนที่มีประสิทธิภาพและการหาแหล่งสนับสนุนทางการเงินจากภาครัฐหรือเอกชน เช่น การสนับสนุนแหล่งเงินทุนหรือการลดภาระภาษี จึงอาจเป็นวิธีการที่ช่วยลดภาระต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำได้ในระยะสั้น

5.2.2 การประเมินด้านเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน ของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

การประเมินด้านเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อนของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นการวิเคราะห์ทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการดำเนินโครงการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ รวมถึงการประเมินความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ เช่น งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้มั่นใจว่าโครงการสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ปัจจัยสำคัญในการประเมินได้แก่ การระบุทรัพยากรที่จำเป็น, การวิเคราะห์ความพร้อมและความเพียงพอของทรัพยากร, และการวางแผนและจัดการความเสี่ยง ซึ่งการประเมินปัจจัยเบื้องต้นของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรีพบปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อการทำงาน ได้แก่ การขาดการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนเกี่ยวกับระดับการลดคาร์บอนทำให้ยากต่อการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร การที่วัตถุประสงค์ของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการไม่ตรงกัน (นักท่องเที่ยวต้องการลดคาร์บอน แต่ผู้ประกอบการมุ่งหวังกำไร) ส่งผลให้การเลือกใช้มาตรการลดคาร์บอนมีข้อจำกัด โดยมักจะเลือกวิธีที่มีต้นทุนต่ำและดึงดูดลูกค้าได้ รวมถึงปัญหาการขาดทรัพยากรมนุษย์ หรือการขาดบุคลากรที่มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีลดคาร์บอน ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งภาครัฐควรสนับสนุนจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรในชุมชน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะเพิ่มความสามารถในการดำเนินงานและการพัฒนาเทคโนโลยีลดคาร์บอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนปัจจัยป้อนทางด้านปัจจัยด้านกายภาพนั้น พบว่าการใช้เชื้อเพลิงชีวมวลและพลังงานแสงอาทิตย์ในพื้นที่มีปัญหาด้านต้นทุนสูงและประสิทธิภาพที่ไม่สม่ำเสมอ โดยเฉพาะการใช้พลังงานแสงอาทิตย์ที่ลดลงในฤดูฝนซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีเมฆมาก นอกจากนี้การบริหารจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการประหยัดน้ำและไฟ, การจัดการขยะ, และการบริหารจัดการน้ำเสีย มักพบปัญหาในด้านต้นทุนที่สูงและการดูแลรักษาที่ซับซ้อน

5.2.3 การประเมินกระบวนการ ของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

การประเมินด้านกระบวนการของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นการประเมินกระบวนการเป็นการตรวจสอบและวิเคราะห์กระบวนการที่เกิดขึ้นภายในโครงการเพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ ซึ่งพบปัญหาต่างๆ ได้แก่ การขาดแคลนทรัพยากรและงบประมาณที่จำเป็นเป็นปัญหาหลักที่ทำให้โครงการไม่สามารถดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ได้ งบประมาณที่ไม่เพียงพอทำให้ไม่สามารถลงทุนในอุปกรณ์ประหยัดพลังงาน การบำบัดน้ำเสีย หรือการฝึกอบรมพนักงานได้ ทำให้การจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอและการสนับสนุนจากภาครัฐหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องอาจช่วยให้โครงการสามารถดำเนินไปได้ตามแผนที่วางไว้ หรืออาจเลือกวิธีการในการสร้างความร่วมมือกับองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการทรัพยากรซึ่งจะเป็นแนวทางที่ยั่งยืนช่วยให้เกิดกลุ่มธุรกิจในพื้นที่

นอกจากนี้ปัญหาสำคัญของการประเมินโครงการต่างๆ ที่ดำเนินการในพื้นที่คือ การขาดระบบตรวจสอบและติดตามผลของโครงการ ทำให้ไม่สามารถระบุปัญหาและแก้ไขได้ทันเวลา ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิภาพของโครงการ ดังนั้นโครงการต่างๆ ที่จะพัฒนาต่อจากนี้จึงควรที่จะพัฒนาระบบ

ตรวจสอบและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการสื่อสารข้อมูลและป้อนข้อมูลกลับที่ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้โครงการดำเนินไปตามแผนและปรับปรุงการดำเนินงานได้ดีขึ้น

5.2.4 การประเมินกระบวนการ ของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

การประเมินด้านประเมินกระบวนการของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี เป็นการตรวจสอบผลลัพธ์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการว่าบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ในกรณีของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี ปัญหาหลักที่เกิดขึ้นในการประเมินผลผลิตประกอบด้วย การขาดข้อมูลที่เพียงพอและเชื่อถือได้ทำให้การประเมินผลผลิตเป็นไปได้ยาก การขาดการวัดผลลัพธ์และการติดตามผลอย่างสม่ำเสมอทำให้ไม่สามารถวัดความสำเร็จของโครงการได้อย่างแม่นยำ ดังนั้นจึงควรพัฒนาระบบการเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพและการจัดทำรายงานผลลัพธ์อย่างสม่ำเสมอเป็นสิ่งสำคัญ ควรมีการตั้งมาตรฐานและวิธีการในการวัดผลลัพธ์ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ รวมถึงการจัดตั้งกลไกการติดตามผลที่ชัดเจน รวมถึงการพบปัญหาการขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการเก็บข้อมูล และการวิเคราะห์ผลลัพธ์เป็นไปได้ยาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเมินผลผลิตที่แม่นยำ ภาครัฐจึงควรสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดประชุมร่วมกับชุมชน การสร้างเครือข่ายการสนับสนุน เพื่อให้เกิดการรับรู้และความผูกพันร่วมระหว่างภาครัฐและชุมชน นอกจากนี้ยังพบความเสี่ยงในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น ซึ่งคนไทยมักนิยมปรับเปลี่ยนความต้องการตามกระแสสังคมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโครงการ โดยเฉพาะโครงการหรือธุรกิจที่ต้องใช้ทุนสูงเพื่อปรับเปลี่ยนให้มีส่วนร่วมในการรักษาสีงแวดล้อม

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) ในการจัดทำโครงการการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ควรที่จะพัฒนาระบบตรวจสอบและติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงระบบการสื่อสารข้อมูลและป้อนข้อมูลกลับที่ชัดเจน
- 2) ภาครัฐควรสนับสนุนจัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรในชุมชน ในการใช้งานและการพัฒนาเทคโนโลยีลดคาร์บอน
- 3) ภาครัฐควรสร้างกลไกการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดประชุมร่วมกับชุมชน การสร้างเครือข่ายการสนับสนุน เพื่อให้เกิดการรับรู้และความผูกพันร่วมระหว่างภาครัฐและชุมชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

- 1) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาผลการดำเนินงานของโครงการที่ศึกษาในอดีต และเปรียบเทียบกับผลการวัดผลที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อเป็นการยืนยันผลของโครงการเชิงประจักษ์
- 2) ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาในมิติมุมมองของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น นอกเหนือจากมิติของผู้ประกอบการและภาครัฐ เพื่อหาจุดที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

บรรณานุกรม

กองเศรษฐกิจ กรมการท่องเที่ยวและกีฬา. (2567).

https://province.mots.go.th/ewtadmin/ewt/kanchanaburi/ewt_dl_link.php?nid=1966

กาญจนา วัฒนสุนทร. (2551). การประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ของสตัฟเฟิลบีม ในการประเมินโครงการทางการศึกษา. วารสารเทคโนโลยีสุรนารี, 2 (1). 67-83.

กัลยา วานิชย์บัญชา และจิตา วานิชย์บัญชา. (2560). การใช้ SPSS for Windows ในการวิเคราะห์ข้อมูล. (พิมพ์ครั้งที่ 29). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามลดา.

กัลยา ศรีวิเชียร. (2557). การประเมินโครงการพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ (นบส.ศธ.) รุ่นที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จำเนียร สุขหลาย และคณะ. (2540). แบบจำลอง CIPP ในรวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ขจรดา จิตต์อำมาตย์. (2560). การประเมินโครงการสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ของโรงเรียนเหล่าฝ้ายผดุงวิทย์ จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ชูชื่น พงษ์ดี. (2553). การประเมินโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ โรงเรียนราชดำริสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 2. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เขาว์ อินไย. (2553). การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงนภัส บุญเหลือ. (2553). การประเมินหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ โรงเรียนประทุมอนุสรณ์ โดยใช้ CIPP Model. มหาวิทยาลัยศิลปากร/นครปฐม.

นิตา ชูโต. (2545). การวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: แม่ทัพปอยท์.

พัคตร์พิไล วงศ์ละ. การประเมินโครงการโรงเรียนดีประจำตำบลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2560.

พัชนี สมพงษ์. (2555). การประเมินโครงการศึกษาอบรมหลักสูตรการพยาบาลเฉพาะทาง สาขาเวชปฏิบัติทั่วไป (การรักษาโรคเบื้องต้น) (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ.2552). (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ).

มนรัตน์ ใจเอื้อ. (2564). การท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ (LOW CARBON TOURISM). สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2565. จาก <https://tourism.utcc.ac.th>

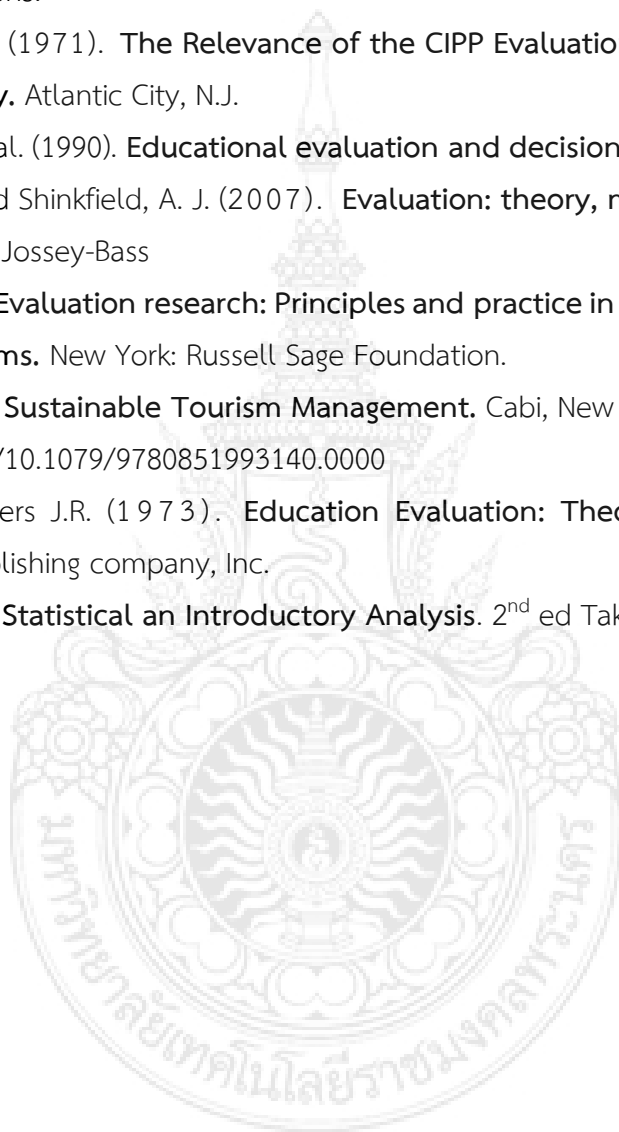
เมวิกา สุขะวิหะ. (2560). การประเมินโครงการการดา เนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนวัดเนินพระ (ทรงบัณฑิตยราษฎร์รังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. ระยอง : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- รัตน์ บัวสนธ. (2540). การประเมินผลโครงการ - การวิจัยเชิงประเมิน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทคอมแพคท์พริ้นท์จำกัด.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2536). ทฤษฎีการประเมิน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2558). โมเดล CIPP ที่เปลี่ยนไป: ความหมาย ความสำคัญและพัฒนาการ. สารสมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย2(1): 3-10
- สมคิด พรหมจ้อย. (2542). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2541). เทคนิคการสอนแนวใหม่. กรุงเทพฯ : กรมศึกษานอกโรงเรียน
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). รวบรวมบทความการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี บาลี. (2555). การประเมินโครงการจัดซื้อคอมพิวเตอร์แบบพกพาสำหรับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการการประเมิน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำราญ มีแจ้ง. (2544). การประเมินโครงการทางการศึกษา. ครั้งที่1. กรุงเทพฯ:นิชนแอตเวอร์ไทซ์กรุ๊ป.
- เสาวภา ศรีสว่าง. (2555). การประเมินผลโครงการเรียนฟรี เรียนดี อย่างมีคุณภาพของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครในเขตตลิ่งชัน. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). การศึกษาแนวทางการบริหารและการจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- อุทัยวรรณ ภูเทศ. (2562). แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนชุมชนเขากบเอร์วี่ยน จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิจัยวิชาการ ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (2023): ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม-มิถุนายน 2566)
- Anderson, S.B. and Ball, S. (1978). The Profession and Practice of Program Evaluation. San Francisco : Jossey – Bass.
- Gössling, S. (2002). "Global environmental consequences of tourism." วารสาร: Global Environmental Change, 12(4), 283-302.
- Gössling, S., & Peeters, P. (2007). "It does not harm the environment! An analysis of industry discourses on tourism, air travel and the environment." วารสาร: Journal of Sustainable Tourism, 15(4), 402-417.
- Leiper, N. (1990). "Tourist Attraction Systems.". Annals of Tourism Research 29(4):1048-1064 29(4):1048-1064 DOI:10.1016/S0160-7383(02)00026-9

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Rossi, Peter H. and Howard E. Freeman. (1982). **Evaluation : a systematic approach**. 2rd Ed. California: Sage Publi
- Rutman, Leonard. (1982). **Evaluation research methods : a basic guide**. 7th ed. California: Sage Publications.
- Stufflebeam, Daniel L. (1971). **The Relevance of the CIPP Evaluation Model for Educational Accountability**. Atlantic City, N.J.
- Stufflebeam, D. L., et al. (1990). **Educational evaluation and decision-Making**, Illinois : Peacock.
- Stufflebeam, D. L., and Shinkfield, A. J. (2007). **Evaluation: theory, models and applications**. San Francisco: Jossey-Bass
- Suchman, E.A. (1990). **Evaluation research: Principles and practice in public service and social action programs**. New York: Russell Sage Foundation.
- Swarbrooke, J. (1999). **Sustainable Tourism Management**. Cabi, New York.
<https://doi.org/10.1079/9780851993140.0000>
- Worthen B.R. & Sanders J.R. (1973). **Education Evaluation: Theory and Practice**. Ohio : Wadworth Publishing company, Inc.
- Yamane, Taro. (1970). **Statistical an Introductory Analysis**. 2nd ed Tokyo: John Weatherhill, inc.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม
การประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพ
พื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี

แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในงานวิจัยเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำในจังหวัดกาญจนบุรี โดยผลการสำรวจจะถูกเก็บไว้โดยไม่เปิดเผยตัวตนโดยไม่มีการบอกงานการทำงานและชีวิตส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งจะเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะในลักษณะของประชากรศาสตร์เท่านั้น และข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามจะถูกเก็บเป็นความลับอย่างเคร่งครัด โดยจะนำเสนอเฉพาะผลของการตอบแบบสอบถามในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ

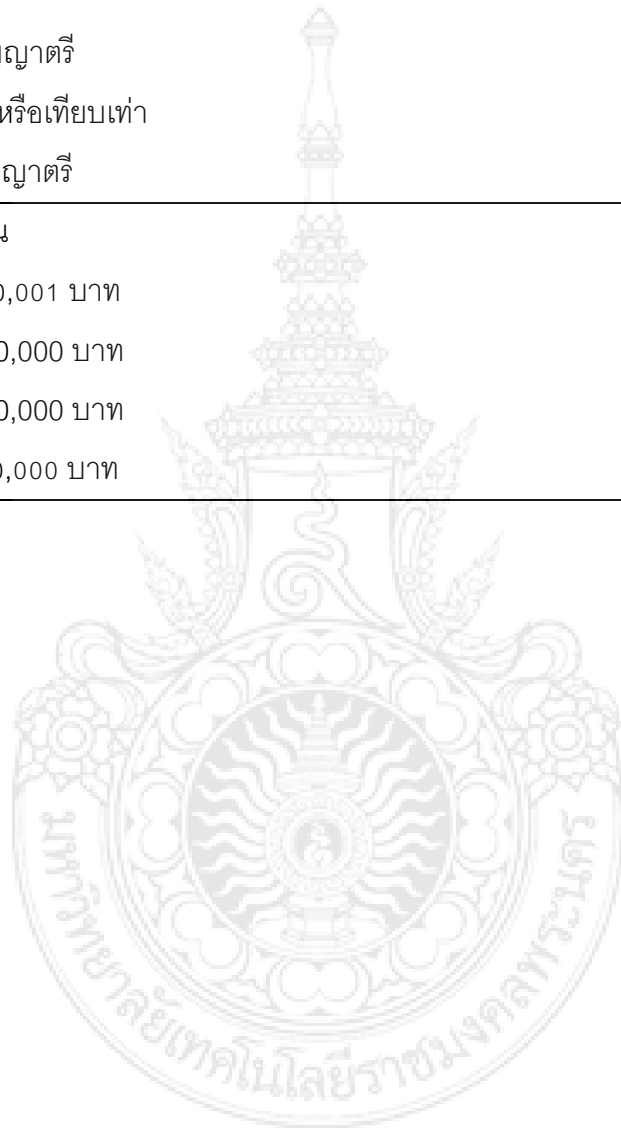
แบบสอบถามฉบับนี้ จะใช้เวลาประมาณ 10 - 15 นาที โปรดให้ความร่วมมือในการตอบคำถามตามความเป็นจริงให้มากที่สุด การมีส่วนร่วมของคุณและข้อมูลที่ให้ไว้เป็นส่วนหนึ่งอันล้ำค่าในการศึกษาซึ่งจะนำไปพัฒนาศักยภาพพื้นที่ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำต่อไปในอนาคต ขอขอบคุณสำหรับการเสียสละเวลาของท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำแนะนำ: ข้อคำถามต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับข้อมูลส่วนบุคคลของท่าน โปรดตอบคำถามทุกข้อ

1.1 อายุ.....ปี
1.2 เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง ☐ LGBT
1.3 ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี ☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
1.4 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ☐ น้อยกว่า 10,001 บาท ☐ 10,001 - 20,000 บาท ☐ 20,001 - 30,000 บาท ☐ มากกว่า 30,000 บาท

ส่วนที่ 2 การประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อม ตามการประเมินตัวแบบ C (Context) – CIPP

Model

คำแนะนำ: ข้อคำถามต่อไปนี้จะเกี่ยวข้องกับการประเมินด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมเกี่ยวกับการให้บริการ
การท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องว่าง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
2.1 บริบทสภาพแวดล้อม					
1) การจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำสามารถช่วย แก้ไขปัญหาและพัฒนาสภาพแวดล้อม (ดิน น้ำ อากาศ ภูมิทัศน์ ป่า) ในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน					
2) นักท่องเที่ยวมีความต้องการในการเลือกใช้บริการที่ พักสีเขียว ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเพิ่มมากขึ้น					
3) นักท่องเที่ยวมีความต้องการเกี่ยวกับกิจกรรม ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำเพิ่มมากขึ้น เช่น การปั่น จักรยาน หรือการใช้วัสดุรีไซเคิล					
2.2 ปัญหาในการจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ					
1) การจัดการท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ ส่งผลให้ต้นทุน ในการดำเนินการสูงมากขึ้น					
2) ผู้ประกอบการขาดความรู้ที่เพียงพอในการจัดการ ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ					
3) ผู้ประกอบการมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการจัดการ ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ					
4) ขาดเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการพัฒนาการ ท่องเที่ยวแบบคาร์บอนต่ำ					

ส่วนที่ 3 การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อน ตามการประเมินตัวแบบ I (Input Evaluation) – CIPP Model

คำแนะนำ: ข้อคำถามต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของกิจกรรมต่างๆ ในการให้บริการท่องเที่ยวเป็นแบบคาร์บอนต่ำ โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องว่าง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
3.1 สถานที่พัก					
1) การใช้เชื้อเพลิงชีวมวลในการประกอบอาหาร มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ					
2) การใช้ไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ในที่พักมีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ					
3) การสร้างที่พักสีเขียว (วัสดุก่อสร้าง, เฟอรินเจอร์, สิ่งของเครื่องใช้) มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ					
4) การบริหารจัดการที่พักสีเขียว (การประหยัดน้ำและไฟ, การจัดการขยะมูลฝอย/เศษอาหาร, การบริหารจัดการน้ำเสียน้ำเสีย) มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ					
3.2 กิจกรรม					
1) การให้บริการการเดินทางด้วยพาหนะรถบริการพิเศษในพื้นที่แทนรถส่วนตัว เช่น รถอู่แท็กซี่ รถสามล้อปั่น มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม ในการปฏิบัติ					
2) การให้บริการการเดินทางด้วยพาหนะปลอดมลภาวะส่วนตัวแทนรถส่วนตัว เช่น จักรยาน จักรยานยนต์ไฟฟ้า หรือสกู๊ตเตอร์ มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม					
3) การให้บริการเรื่องถุงผ้าหรือถุงกระดาษรีไซเคิลแทนถุงพลาสติกในทุกกิจกรรม มีความเป็นไปได้และความเหมาะสม					

ส่วนที่ 4 การประเมินกระบวนการ ตามการประเมินตัวแบบ P (Process Evaluation) – CIPP Model

คำแนะนำ: ข้อคำถามต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับการประเมินกระบวนการของกิจกรรมต่างๆ ในการให้บริการ
ท่องเที่ยวเป็นแบบคาร์บอนต่ำ โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องว่าง ที่ตรงกับระดับในการปฏิบัติความ
คิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการ	ระดับการปฏิบัติ				
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
3.1 สถานที่พัก					
1) มีการใช้เชื้อเพลิงชีวมวลในการประกอบอาหาร ใน สถานที่ประกอบการ					
2) มีการใช้ไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ในสถานที่ ประกอบการ					
3) มีการดำเนินการการสร้างที่พักสีเขียว (วัสดุก่อสร้าง, เฟอร์นิเจอร์, สิ่งของเครื่องใช้) ในสถานที่ประกอบการ					
4) มีการบริหารจัดการที่พักสีเขียว (การประหยัดน้ำและ ไฟ, การจัดการขยะมูลฝอย/เศษอาหาร, การบริหาร จัดการน้ำเสีย/น้ำเสียน้ำเสีย) ในสถานที่ประกอบการ					
3.2 กิจกรรม					
1) มีการบริการการเดินทางด้วยพาหนะรถบริการพิเศษ ในพื้นที่แทนรถส่วนตัว เช่น รถอิกแท็ก รถสามล้อปั่น ใน สถานที่ประกอบการ					
2) มีการบริการการเดินทางด้วยพาหนะปลอดมลภาวะ ส่วนตัวแทนรถส่วนตัว เช่น จักรยาน จักรยานยนต์ไฟฟ้า หรือสกู๊ตเตอร์ในสถานที่ประกอบการ					
3) มีการบริการเรื่องถุงผ้าหรือถุงกระดาษรีไซเคิลแทน ถุงพลาสติกในทุกกิจกรรม ในสถานที่ประกอบการ					

ส่วนที่ 5 การประเมินผลผลิต ตามการประเมินตัวแบบ P (Product Evaluation) – CIPP Model

คำแนะนำ: ข้อคำถามต่อไปนี้เกี่ยวข้องกับการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในการให้บริการท่องเที่ยวเป็นแบบคาร์บอนต่ำ โปรดทำเครื่องหมาย (✓) ในช่องว่าง ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
5.1 สถานที่พัก					
1) การใช้เชื้อเพลิงชีวมวลในการประกอบอาหาร ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)					
2) การใช้ไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์ในที่พักส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)					
3) การสร้างที่พักสีเขียว (วัสดุก่อสร้าง, เฟอร์นิเจอร์, สิ่งของเครื่องใช้) ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)					
4) การบริหารจัดการที่พักสีเขียว (การประหยัดน้ำและไฟ, การจัดการขยะมูลฝอย/เศษอาหาร, การบริหารจัดการน้ำเสีย/น้ำเสียน้ำเสีย) ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)					
5.2 กิจกรรม					
1) การให้บริการการเดินทางด้วยพาหนะรถบริการพิเศษในพื้นที่แทนรถส่วนตัว เช่น รถอิกแท็ก รถสามล้อปั่น ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ให้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสีสิ่งแวดล้อม)					

รายการ	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
2) การให้บริการการเดินทางด้วยพาหนะปลอดมลภาวะ ส่วนตัวแท่นรถส่วนตัว เช่น จักรยาน จักรยานยนต์ไฟฟ้า หรือสกู๊ตเตอร์ ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ใช้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสิ่งแวดล้อม)					
3) การให้บริการเรื่องถุงผ้าหรือถุงกระดาษรีไซเคิลแทนถุงพลาสติกในทุกกิจกรรม ส่งผลให้ธุรกิจได้รับผลลัพธ์ตรงตามที่คาดหวัง (ความพึงพอใจจากผู้ใช้บริการ, การลดต้นทุน, การได้รับผลกำไรตอบแทน, การรักษาสิ่งแวดล้อม)					

ประวัติผู้วิจัย

หัวหน้าโครงการวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรจิรา ธรรมไชยางกูร
ตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	คุณวุฒิ
ปริญญาเอก	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต การวัดและประเมินผลการศึกษา)
ปริญญาโท	ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยการศึกษา)
ปริญญาตรี	ครุศาสตรบัณฑิต (มัธยมศึกษา วิชาเอกวิทยาศาสตร์ทั่วไปและ วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษาแนะแนว)

ผู้ร่วมวิจัย นางสาวเมทิกา พ่วงแสง
ตำแหน่ง อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ประวัติการศึกษา

ระดับการศึกษา	คุณวุฒิ
ปริญญาเอก	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การจัดการการอุดมศึกษา)
ปริญญาโท	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการท่องเที่ยว)
ปริญญาโท	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
ปริญญาตรี	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (การวัดและประเมินผลการศึกษา)
ปริญญาตรี	ศิลปศาสตรบัณฑิต (บริหารรัฐกิจ)
ปริญญาตรี	ศิลปศาสตรบัณฑิต (สื่อสารมวลชน)